

ŠIAME NUMERYJE:

Katalikas mokslininkas laidotuvėse

Nėra man gera be Tėvės

Laiko veidas

Pasakos ir vaiko vaizduotė

Jaunimo organizacijų vaidmuo

1962

SAUSIS / JANUARY / XIII/NO.I

TURINYS

KATALIKAS MOKSLININKAS LAI- DOTUVĖSE – B. Markaitis, S. J.	2
“NĖRA MAN GERA BE TAVĖS” – A. Grauslys	5
ŽEMĖ (eil.) – J. Aug. - Vaičiūnienė	10
KANKYNĖ AR PAGUODA? – J. Vaišnys, S. J.....	11
LAIKO VEIDAS – A. Tamošaitis, S. J.	14
PASAKOS IR VAIKO VAIZDUOTĖ – D. Petrutytė	22
KADA VAIKĄ MOKYTI LIETUVIŠ- KAI? – U. Jauniškienė	25
JAUNIMO ORGANIZACIJŲ VAID- MUO – O. Alginienė	27
MEILĖS UGNIS – A. Grauslys	30
ŽMOGAUS IŠSIVYSTYMO PSICHO- LOGIJA – Alė Rūta	31
IŠ FILMU PASAULIO – Alė Rūta ir J. Vaišnys, S. J.....	33
SKAITYTOJŲ LAIŠKAI	35

LAIŠKAI LIETUVIAMS – Tėvų Jėzuitų
leidžiamas religinės ir tautinės kultūros
mėnesinis žurnalas.

Redakcija – **J u o z a s V a i š n y s, S. J.**

Administracija – **Petras Kleinotas, S. J.**

Meninė priežiūra – **Algirdas Kurauskas**

Fotografija – **Algimantas Kezys, S. J.**

Spaustuvė – **Immaculata Press, Putnam,
Connecticut.**

Redakcijos ir Administracijos adresas:
2345 W. 56th Street, Chicago 36, Illinois.
Tel. REpublic 7-8400.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published
monthly except July and August, when
bi-monthly, by The Jesuit Fathers of
Della Strada, Inc., 2345 W. 56th Street,
Chicago 36, Illinois. Tel. REpublic 7-8400.
Yearly subscription three dollars. Single
copy 30 cents. Entered as second class
matter at the Post Office at Chicago, 111.
Additional office of mailing in Thompson,
Connecticut.

“Laiškų Lietuviams” iliustracijas naudoti
ir straipsnius persispausdinti draudžiama.

RELIGINĖS IR TAUTINĖS KULTŪROS ŽURNALAS

ŽMOGAUS GYVENIMAS PANAŠUS Į GĖLĘ.
KURI IŠSPROGSTA PUMPURU,
IŠSISKLEIDŽIA ŽIEDU,
PRAŽYDI IR NUVYSTA.
ŽMOGAUS GYVENIMAS PANAŠUS Į UPE,
KURI PRASIDEDA ŠALTINIU,
TEKA PER LAUKUS IR SLĖNIUS,
SKVERBIASI PRO UOLAS IR MIŠKUS,
KOL SUSIJUNGIA SU OKEANU.
ŽMOGAUS GYVENIMAS PANAŠUS Į LAIVĄ,
KURS, IŠPLAUKĘS Į JŪRĄ,
MĖTOMAS BANGŲ,
BLAŠKOMAS VĖJO IR AUDRŲ,
NURIMSTA TIK TADA,
KAI PASIEKIA ŽADĖTOSIOS ŽEMĖS UOSTĄ.

ATALIKAS mokslininkas šios dienos pasaulyje, stebėdamas tiesą, gerį ir grožį, jaučiasi laidotuvių procesijoje. Laidojamas vienintelis žmonijos sūnus: krikščioniškosios Vakarų kultūros palikimas. Šį palikimą laidoja, iš vienos pusės, komunizmas, iš kitos — laicizmas arba sekuliarizmas.

Komunizmas žmogiškąsias vertybes apvertė aukštyn kojom. Vergiją vadiną laisve, o melą tiesa. Prievartą vadiną laisvu apsisprendimu, o proletariato diktatūrą — demokratija. Medžiagą ir materializmą pastatęs ne tik pagrindu, bet ir aukščiausią vertybę, jis atmeta transcendentinį žmogaus dvasios imlumą ir apriboja žmogaus patirtį bei polėkius tik šiuo pasauliu. Komunizmo rankose, ateistinėje prievartos atmosferoje krikščioniškoji Vakarų kultūra ir jos palikimas tapo lavonu.

Laicizmas arba sekuliarizmas, atmesdamas antgamtinį elementą tiek pasaulyje, tiek žmoguje, taip atskiedė tiesą bei jos apraiškas gėryje ir grožyje, kad ji šiandien nei vynas, nei vanduo. Tebesijausdamas krikščioniškosios Vakarų kultūros tolimu palikuoniumu, sekuliarizmas atmeta tai, kas tą kultūrą sukūrė: gyvą ir visuotinį tikėjimą Naujojo Testamento Dievu ir kasdieninį rėmimąsi iš to tikėjimo išplaukiančiais principais ir vertybėmis. Todėl jis dar prisilaiko tam tikrų formų, bet autentiškas krikščionybės turinys jam yra ir svetimas, ir nepriimti-

nas. Jis kalba apie religiją, neminėdamas Dievo. Jis kalba apie principą, nepripažindamas pastovumo. Jis kalba apie laisvę, dorovę, demokratiją, tiesą, humaniškumą ir religiją, bet nebetiki tai, kas joms duoda prasmingą turinį. Mat, jis atmeta pastovias vertybes ir absoliutines sąvokas.

Nenuostabu, kad šiandien jau ne vieno universiteto profesorius, supažindindamas studentus su koku nors

mokslo objektu, pateikia įvairių nuomonių. Jis pradeda klasikine senove, nepraleisdamas net Šv. Tomo Akviniečio, ir baigia Marksu, palikdamas klausytojui laisvę pasirinkti tai, kas jam priimtinausia, nes, girdi, tai yra nuomonės reikala-

las. Lygiai nenuostabu, kad šiandien Aukščiausiasis Jungtinių Amerikos Valstybių Teismas jau nebesugeba apibrėžti, kas yra dora, o kas nepadoru.

Tikrai tragiška, kad vienintelis žmonijos sūnus — krikščioniškosios kultūros palikimas — laidojamas didžiausių revoliucijų amžiuje. Prisiminkime jas. Pirmiausia transporto revoliucija. Ir čia jau nebekalbame nei apie automobilį, nei apie garinį laivą, nei apie elektrinį traukinį, o apie sprausmines, elektronines ir atomines transporto jėgas ir priemones. Šiandien pasaulis ne tik kalba, bet jau turi lėktuvą, kuris skrenda 4.000 mylių greičiu į valandą. Antra vertus, 17.500 mylių greitis į valandą, kurį pasiekia raketos, jau nebėra svajonė, o tikrovė. Šių greičių akivaizdoje nuotolis tampa žemės

KATALIKAS MOKSLININKAS LAIDOTUVĖSE

BRUNO MARKAITIS, S. J.

gyventojui nebe kliūtis, o priemonė pažinti ir bendradarbiauti su visu pasauliu.

Iš šios revoliucijos išplaukia kita — bevielio susisiekiimo revoliucija. Ir čia turime galvoje ne patefoną, ne radiją, bet radarą, mokyklinį televizijos tinklą, kuriame geriausios ir pajėgiausios intelektualinės jėgos gali pasiekti visą kraštą taip, kaip šiandien politiniai kandidatai pasiekia žmonių milijonus, pristatydami jiems savo programą ir idėjas. Čia prisimename tarptautinės ir interplanetarinės televizijos projektus, kurie yra jau apčiuopiamos galimybės. Negalima pamiršti industrinės bei technologinės revoliucijos, kurioje mašinos automatiškumas, tobulumas ir visuotinumumas ne tik žmogų pavaduoja, bet daugelį dalykų ir žmogiškų veiksmų atlieka ir daug patikimiau ir neįtikėtinai greičiau už žmogų.

Šių revoliucijų fone gimsta naujos tautos ir valstybės, griūva kolonizmo sutrūnijusios sienos, Jungtinėse Tautose girdisi naujos kalbos, matosi nauji veidai. Ir pagaliau žmogaus ekspedicija į erdvę, kuri visoms ankstyvesnėms žmogaus pastangoms ir polėkiams duoda naują prasmę ir pradeda kosminį erdvės amžių.

Neužmirškime, kad visa šita įvyko maždaug 25-30 metų laikotarpyje. Laikai pasikeitė taip greitai, kad ne vienas mūsų tebegalvojame tomis sąvokomis ir tos aplinkos įtakoje, kurios reikėsi laisvoje Lietuvoje. Laikai pasikeitė. Bendroji pasaulio situacija pasikeitė. Senosios problemos, kurių praeitis nesugebėjo išrišti, šiandien iškyla visu aštrumu ir grėsme. Naujos gi problemos reikalauja radikalaus ir neatidėtinio sprendimo, nes tiek komunizmas, tiek sekuliarizmas laidoja krikščioniškąją Vakarų kultūrą revoliucijų am-

žiuje, naudodamiesi revoliucinėmis erdvės amžiaus priemonėmis.

Štai kokia padėtis pasitinka kataliką mokslininką. Gyvenimas eina į priekį. Nors daugelis rubežių išnyko tiek smėlyje, tiek akmenyje, nors daugelis skiriančių sienų sugriuvo, ir šiandien jau galima kalbėti gana gyvenimiškai apie Jungtines Pasaulio Valstybes, bet su nykstančiais rubežiais, su trupančiomis sienomis sugriuvo ir daug tiltų. Šiandien katalikas mokslininkas nebesusikalba nei su nekataliku, nei su sekuliaristu, nei su agnostiku.

Čikagoje, minint 100 metų sukaktį nuo Darvino mirties, pasaulinio garso biologas Julian Huxley dėstė savo nuomonę apie evoliuciją ir ne vieną nustebinio savo tvirtinimu, kad, girdi, šiandien jau galima kalbėti apie pasaulį ir žmogų be Dievo, nes pasirodo, kad religija ir Dievas yra žmogaus kūriniai. Posėdžiuose dalyvavo ir katalikų mokslininkų. Vienas jų, paklaustas, kodėl jis nereagavęs į Julian Huxley pastabas, atsakė: "Bendros kalbos neberandame. Skiriasi ne tik mūsų pažiūros į visatą, bet ir pačios sąvokos".

Visų šitų dalykų akivaizdoje katalikui mokslininkui siūlytini keli uždaviniai. Pirmas: rasti bendrą kalbą, suvienodinti sąvokas, statyti tiltus. Ypač mūsųose per daug izoliacijos, per daug geto nuotaikos, per greitai traukiamasi nuo visuotinių problemų. Tas gana aiškiai pastebima tiek mūsų mokslinėje tematikoje, tiek kultūrinėje veikloje, tiek meninėje kūryboje. Pats laikas energingiau bandyti išeiti iš siaurumo apibrėžto pasaulio į erdvės amžiaus aukštį ir plotį.

Antras: įsigyti mokslinę kompetenciją. Neretai į kataliką mokslininką žiūrima su gailesčiu, kartais su panieka. Girdi, jis nėra kompetentingas pil-

na žodžio prasme. Ne viename atvejy-
je toks tvirtinimas neturi įrodymo. Bet
ypatingai šiandien iškyla reikalas me-
tafizikai geriau susipažinti su tiksliai-
siais mokslais, o tikslųjų mokslų atsto-
vui su metafizika. Nors tikra kompe-
tencija mūsų dienomis įmanoma tik
vienoje mokslo srityje, bendras žvilgs-
nis į visumą turėtų būti gerai infor-
muotas ir toli siekias.

Trečias: įrodyti nekatalikui, ir se-
kuliaristui, ir agnostikui, kad yra daug
tikrovių, kurias reikia priimti, nors jų
negalima įrodyti nei klinikinėmis, nei
laboratorinėmis priemonėmis, nes jos
žmogų pasiekia asmeninės patirties ke-
liu. Tokiomis tikrovėmis reikia laikyti
gerumą, meilę, teisingumą, sąžiningu-
mą, pareigingumą, didvyriškumą, kil-
numą, nusižeminimą, dvasios tyrumą
ir t. t., nekalbant apie intymiausius

Jeigu žmogus pats ko nors pasiekia
savo pastangomis, tai tas pasiektas
dalykas jam yra daug malonesnis už
dovanai gautą. Dievas tai žinojo, to-
dėl žmogui davė laisvą valią, kad jis
pats savo pastangomis užsipelnytų
amžiną laimę.

Dievas, žinoma, galėjo duoti žmogui
stipresnę valią, galėjo duoti tokią
prigimtį, kurioje būtų daugiau har-
monijos. Tačiau Jis norėjo, kad
žmogaus gyvenimas būtų kova, nes
tik kovojant galima parodyti savo
ištikimybę ir norą laimėti. Žmogaus
prigimtis turi būti kovos laukas.

Nors priešai būtų ir labai aršūs, bet
žmogaus valia yra pakankamai stip-
ri, kad su Dievo pagalba galėtų juos
nugalėti.

žmogaus santykius su Dievu antgam-
tinėje plotmėje.

Dr. Werner von Braun savo nese-
niai pasirodžiusioje knygoje, vardu
"Kelionė į mėnulį", aprašo vieną akis
atveriančią sceną. Pirmieji astronautai
pasiekė mėnulį, susipažino su šalta,
vieniša aplinka, surinko įvairius moks-
linius daiktus. Žodžiu, atliko savo
misiją ir galėjo grįžti į Žemę. Paskuti-
nį kartą jie žvalgėsi į beribę aplinką, į
begalinę erdvę, kuri čia atrodė nepa-
prastai išpūdinga, milžiniška ir triuški-
nančiai grėsminga, kol jų akys užkliu-
vo už labai gražaus vaizdo. Toli, toli
matėsi nedidelis, bet žavingai spalvo-
tas kamuolys, besišildęs auksinėje sau-
lės šviesoje. Tai buvo Žemė. Visi astro-
nautai liūdnai šyptelėjo. Žemė — toks
tolimas, ribotas ir nereikšmingas ka-
muolys. O kiek jame blogio, kiek su-
gedimo, neapykantos ir keršto, kiek
ašarų, kraujo, karų ir mirties. Ir kas
ta Žemė, kas tie žmonės ir jų proble-
mos, palyginus su visa beribe visata?
Todėl šiandien klausimas: ne kas yra
žmogus, bet kokia jo kosminė padėtis,
kokia jo vieta visatoje.

Katalikas mokslininkas, pagal Kris-
taus žodžius, turi būti "pasaulio šviesa
ir žemės druska". Daugelyje atvejų są-
vokos išsiskyrė ir tiltai sugriuvo kaip
tik dėl to, kad krikščioniškasis idealas
retai sutinkamas krikščioniškame pa-
saulyje. Maža išpūdžio daro kalba apie
laisvę, lygybę, socialinę teisingumą ir
t. t., jei jų nerandame krikščionių tar-
pe. Todėl katalikas mokslininkas turi
būti kompetentingas ne tik savo moks-
lo srityje, bet ir savo tikėjimo prakti-
koje. Tik tokiu būdu jis prikels krikš-
čioniškąją Vakarų kultūros palikimą,
kurį šiandien laidoja komunizmas ir
sekuliarizmas.

*(Pamokslų mintys Lietuvių Katalikų Mokslo
Akademijos Suvažiavimo proga Čikagoje).*

“NĖRA MAN GERA BE TAVĖS” (15 psalmė)

ALFONSAS GRAUSLYS

VENTOJI Kotryna Genujietė klausia: "Ar nori, kad aš tau trumpai pasakyčiau, kas yra Dievas? Neranda jokios ramybės tas, kurs nuo Jo atsispyrė!" O Fenelonas sako: "Siela, nutolusi nuo Dievo, yra tartum išnarintas ir skaudamas sąnarys". Šie du posakiai jau aiškiai nurodo straipsnio turinį: netikinčio žmogaus nelaimę ir kančią.

Pirmiausia reikėtų pabrėžti, jog čia turima galvoje toks netikintis, kurs sąmoningai netiki, todėl nesiekia įsitikinti. Jo valioje yra tam tikro piktumo, nes jis bijo įsitikinti, kad paskui nereikėtų keisti jam įprasto patogaus gyvenimo būdo. Tačiau čia prisimename ir tą, kurs yra geros valios ir norėtų įtikėti, nes be tikėjimo jam negera, bet jis nežino, kuriais keliais prie to įsitikinti. Tarp šių dviejų kraštutinių dvasios padėčių yra visokių tarpinių netikėjimo laipsnių ir atspalvių, panašiai kaip yra įvairių tokių netikėjimą lydinčių kančių ir nerimavimų, kuriuos vieni sąmoningai, kiti nesąmoningai išgyvena. Tad atsimerant tokių stovių psichologinį sudėtingumą bei painumą ir negalint šio trumpo straipsnio rėmuose tų stovių atskirai peržvelgti, pasitenkinsim tik tokias kančias pavaizduoti, kurias vidutinio jautrumo normalus žmogus galėtų ir turėtų sąmoningai išgyventi, jei tik turėtų noro ir galimybes savo padėtį pilniau pažinti ir pajusti.

Kadangi bedievybė žmogaus gyvenime reiškiasi dvejopu būdu, būtent.

pirmiausia nudievinata vidaus pasaulėžiūra ar bent tokiu stoviu, kur Dievui nėra vietos žmogaus minčių pasaulyje, o po to nesiskaitymu su dieviškais nuostatais, t. y. praktiška bedievybė, todėl šiame straipsnyje ir žvelgsime į tas kančias, kurios kyla iš bedieviškos nuotaikos ir iš nuolatinio nuodėmės stovio, tą nuotaiką dažniausiai lydinčio.

Ateisto nuotaikos ir kančia

Danų atsivertėlis rašytojas J. Joergensen vienoje savo novelėje vaizduoja augalų maištą, kurie nusigręžę nuo saulės, prieš ją protestuodami, ir... nuvyto. Taip pat jis vaizduoja ir vorą, kuris nesuprato kažkur aukštyne kylančio voratinklio siūlo prasmės, jį nutraukė ir... su visu voratinkliu krito ant žemės. Tais vaizdais rašytojas norėjo parodyti netikinčiojo ir nuo Dievo nusigręžusio žmogaus tragediją, kurs tuo nusigrėžimu pakirto savo buvimo ir savo gyvenimo pagrindus. Šitokio nusigrėžimo pragaištingumą nusakydami, vokiečiai išpūdingai pastebi: "Abfall ist Zerfall" (atkritimas yra sudužimas). F. Nietzsche vienai poniai, klausiančiai, ar ji turinti atsisakyti tikėjimo Dievu, rašė: "Nedarykite to, aš tai padariau ir todėlirstu".

Šitas dužimas ir irimas, įvairių kančių lydimi, pripildo netikinčiojo dvasią todėl, kad netikėjimo stovis yra priešingas žmogaus prigimčiai, kuri Dievo ilgisi ir kurios gaivalas, kaip rodo patyrimas, yra Dievas. Be Jo žmogaus dvasia dūsta. Kiekvienas nenatūralus stovis — tai kančios stovis, nes

tai yra, anot pradžioje minėto posakio, "išnarinto sąnario" stovis. Kančios stoviu tai galima vadinti ir dėl to, kad tai yra viso žmogaus gyvenimo ir pastangų mirtimi vainikuota beprasmybė. Ir nors netikintieji visokius gyvenimo "įprasminimus" skelbia mokslo pažangos ir žmonijos gerovės pakėlimo vardu, tačiau tie visi "įprasminimai" be didžiojo Amžino įprasminimo giliau jaučiančio žmogaus širdies nenuramina. Tokie "įprasminimai" yra tas pat.

ką užgesinus saulę keliauti tik su lempa rankose. Tokiais laikiniais "įprasminimais" gali save užliūliuoti tik labai negilios dvasios žmogus, kurs, savo didžiuosius prigimties ilgesius laikinai nutildęs, temato tik tai, kas yra vieno kito žingsnio atstume nuo jo.

Į tokį netikinčiojo nuprasmintą gyvenimą žvelgiant, galima su šv. Augustinu kartoti: "Žmogus be tikėjimo – tai keleivis be tikslo, klausias be atsakymo, kovojas be laimėjimo". To beprasmiškumo tirščiausia tamsa ypač nusileidžia ant mirštančiojo, nes netikėjimas tegali jį "suraminti" išnykimo vaizdu. Tad visai neperdėtai didysis mąstytojas ir mokslininkas Paskalis,

vaizduodamas žmogų mirties akivaizdoje, sakė: "Įsivaizduokime sau retėžiais surakintą mirtin pasmerktą žmonių būrį. Kasdien budelis žudo vienus, kitiems tai matant, ir tie likusieji, matydami savo artimųjų likimą, mato ir savo likimą, į kurį skausmingai ir beviltiškai žvelgdami, laukia savo valandos. Tai žmonių likimo paveikslas". Ar tai nėra netikinčiųjų stovis mirties akivaizdoje? Ir šitaip tvirtino tas mąstytojas, kuris savo garsiaame religiniame kūrinyje, vardu "Pensées", rašė, kad "tai galutinis proto silpnumo įrodymas nežinoti, kaip nelaimingas yra žmogus be Dievo".

Šitokią netikinčiojo beprasmiškumo nuotaiką dengia tiršti debesys liūdesio, nusiminimo ir pesimizmo, kurį vos, vos tepajėgia pramogomis ir triukšmu laikinai savyje aptildyti. Neveltui vienas giliau mąstęs žmogus yra rašęs, kad "melancholija – tai siela, atsiskyrusi nuo savo galutinio tikslo". Čia, žinoma, negalvojama apie įgimus melancholiškus temperamentus, kuriuos gali turėti ir giliai tikį žmonės.

Tad nenuostabu, kad L. Tolstojus savo "Išpažintyje" yra rašęs, jog jo sieloje aptemstant tikėjimui, gesdavo jame ir gyvenimo džiaugsmas bei gyvenimo noras. Netikintysis A. France sakėsi nė vienos dienos, nė vienos valandos savo gyvenime nebuvęs laimingas. O vienas didžiausių krikščionybės priešų F. Nietzsche, savo raštuose pasisakęs, jog jis palaidojęs Dievą, tuojau pridėdavo: "Mano siela, kodėl tu verki?" Tad nenuostabu, kad tuose kraštuose, kur silpsta tikėjimas, kaip statistikos rodo, daugėja savižudybės, nors tų kraštų medžiaginė gerovė ir būtų aukšta. Savižudybių faktai kalba apie netikėjimo gimdomą pesimizmą ir beviltiškumą.

Bet dar geriau už tuos visus protinius išvedžiojimus netikinčiojo tragediją nusako Viešpaties žodžiai: "Kas netiki, tas jau pasmerktas" (Jono 3, 18). Jis yra pasmerktas visiškai vienatvei, nes nepriklauso prie to Vynmedžio, Jėzaus Kristaus, į kurį įaugę tikintieji sudaro vieną šeimą. Jis pasmerktas kentėti be suraminimo, nes jis neturi kuo įprasminti savo kančios. Jis pasmerktas išnykimo beprasmybei. Jis pasmerktas aistrų vergijai, nes patyrimas rodo, kad Dievui nenusilenkiančiojo aistros nepaklusta protui. Štai dėl ko Bismarkas sakė, kad būti nepriklausomu nuo Dievo yra didžiausia vergystė. Tai ne tik vergystė, bet ir stabmeldystė, nes kur nepastatoma altoriaus vienam Dievui, ten atsiranda aukurai stabams. Tarp tų stabų yra tuščia garbė, mokslas, sveikata, sportas. Tai yra besaikis susirūpinimas tais dalykais, kuriais bandoma užpildyti savo gyvenimą. Netikėti tai reiškia nešioti pragarą savyje, nes viskas, kas neišprasminama Dievo, galutinėje sąskaitoje panardina žmogų neišprasmintos kančios liepsnose.

Štai dėl ko netikėti yra tas pat, ką negyventi, o tik vegetuoti ir vysti. Tad tikrai yra prasmingi 67-tosios psalmės žodžiai apie tai, kad maištininkai gyvena sukepusioje žemėje. Tai yra nederlinga žemė, be drėgmės, kuri nepalanki klestėti augalui.

Nuodėmė – kančių šaltinis

Labai dažnai per drąsiai ir neapgalvotai apibendrinant, tvirtinama, kad konkretaus netikėjimo pasekmė visuomet yra neišvengiamas nedorovingumas. Nors yra tiesa, iš tikėjimo taško sprendžiant, kad netikintysis, neturėdamas antgamtinių paskatinių ir pagalbos, o vien tik vadovaudamasis gamtiniais motyvais ir savomis

jėgomis, turi mažiau atsparumo didelį pagundų metu, tačiau, kalbant apie atskirą tokios rūšies žmogų, nėra taip lengva apspręsti, kas jį lenkia į dorybės ar nedorybės veiksmą. Dar problematiškesnis yra tokio žmogaus netikėjimo klausimas, nes tikėjimo laipsnio, glūdinčio to ar kito žmogaus sieloje, neįmanoma išmatuoti. Juk nekartą gali būti taip, kad kuris nors žodžiais paneigia oficialų tikėjimą ir jo praktiką, bet savo viduje jis yra tikintis, nors ir kitokia prasme. Žmogus, gyvendamas vakarų civilizacijos kraštuose, negali net sau duoti sąmoningos apyskaitos, kiek įvairių tikėjimo pradų įvairiais, net ir nereliginiais keliais yra įsisunkę į jo sielą ir veikia jo gyvenimą. Todėl nekartą toks "netikintysis" kilniai ir dorovingai gyvena kaip tik to tikėjimo dėka, kuris nesąmoningai jame glūdi. Jo protas gal jau ir netiki, bet širdis yra krikščioniška. Antra vertus, gali būti ir taip, kad kitas, oficialiai tikintis ir net praktikuojantis, iš esmės yra negiliai tikintis, todėl jis gali net labai nedorovingai gyventi kaip tik vardan tų netikėjimo pradų, kurie jame slepiasi po tikėjimo skraiste.

Iškėlus to klausimo – netikėjimo ir nuodėmingumo ryšio subtilų problematiškumą, ypač susiduriant su apčiuopiamais gyvenimo reiškiniiais ir iš anksto netikinčiojo neapsprendžiant doroviniu atžvilgiu, vis dėlto reikia pasakyti, kad didieji dvasinio gyvenimo stebėtojai ir tyrinėtojai pripažįsta, jog visiškas ir pilnas netikėjimas (kuris ne taip dažnas būna gyvenime) labiau provokuoja nuodėmes daugelio žmonių gyvenime ir jų netikėjimo kančia dar labiau pasunkėja padarytų nuodėmių kančiomis.

Religinio gyvenimo klasikas, XVI-ojo šimtmečio rašytojas jėzuitas Lalleman, svarstydamas čia mūsų keliamą

problema, sako, kad mūsų širdyje yra tuštuma, kurios tvariniai negali užpildyti ir nuraminti. Tą tuštumą užpildyti ir žmogų padaryti laimingą tegali Dievas. Tačiau tvariniai mums nuolat siūlosi, žadėdami tą tuštumą užpildyti. Siūlosi, bet nuolat apgauna ir apvilia. Ne tik apgauna, bet tą tuštumą dar labiau pagilina ir žmogų pripildo vis didesne kančia.

Iš šio rašytojo minčių darant išvadas, galima pasakyti, kad Dievo neužpildyta širdies tuštuma šaukiasi nuodėmės užpildymo, nes gamta nemėgsta tuštumos, todėl ta prasme pilnas netikėjimas giminiuojasi su nuodėme.

Mūsų laikais minėto jėzuito mintis bandė vystyti giliai, nors ir savotiškai tikinti nekrikštyta, bet krikščioniškos sielos mistike, Prancūzijos žydaitė S. Weil (f 1943). Užtenka čia prisiminti jos vieną mintį: "Sielą paruošia nuodėmei tuštuma. Visos nuodėmės – tai bandymas užpildyti tuštumą". Čia dar galėtume pridėti klausimą, kur yra toji tuštuma didesnė, jei ne pilnai netikinčiame, kurio gyvenimas panardintas klaikioje tuštumoje – beprasmybėje?

Nedaug yra žmonių, kurie būtų pilnai išsąmoninę į mūsų gyvenimą griauančių nuodėmės pobūdį. Nuodėmė griaua, ardo ir pūdo viską: žmogaus sielos galias, jo laimę, sveikatą, laikiną gerbūvį ir visuomeninį gyvenimą. Neveltui šv. Rašte tvirtinama, kad "įvykdyta nuodėmė gimdo mirtį" (Jok. 1, 15). Kiekviena nuodėmė daugiau ar mažiau pastebimai, anksčiau ar vėliau suaidi skausmu mūsų gyvenime.

Meskime žvilgsnį į griaujamąją nuodėmės pobūdį ir jį truputį paanalizuokime. Šv. Jonas nuo Kryžiaus, norėdamas pabrėžti nuodėmės ardumą įtaką protui ir aiškindamas 57-sios psalmės žodžius "krito ugnis, ir jie nematė saulės", sako, kad aistros ugniai

įsidegus žmoguje, jis pradeda saulės

– Dievo nematyti. Tad nuodėminga aistra apakina protą, ir net kai kas sako, kad kiekviena klaida kyla iš nuodėmės. O klaidą anksčiau ar vėliau tenka kančia apmokėti.

Kiekviena sunki nuodėmė, silpnindama valią, veda į kitą nuodėmę, palaipsniui virsdama papročiu, vėliau būtinumu ir pagaliau visišku žmogaus pavergimu. Anot šv. Augustino, nuodėmės paprotys virsta tais "mirtinais kilniais", iš kurių sunku išsilaivinti. O kas to nežino, kad pavergimo stovis yra kančios stovis? Patyrimas taip pat rodo, kad sunkių nuodėmių stovis bukiną širdies jautrumą ir mažina galią kilniai mylėti. Nenuostabu, kad kai kurios nuodėmės daro žmogų nežmonišką, kankinantį kitus.

Ydos ir nuodėmės žaloja žmogaus charakterį ir asmenybę. Juk charakteris pirmoje eilėje yra pastovumas gerame, kurs sąmoningai ar nesąmoningai atsiremia ir išsilaiko nesikeičiančia Dievo valia. Nuodėmės, nutraukdamos ryšį su ta didžiąja Valia, pavergia žmogų charakterio atžvilgiu ta rodykle, kuri ten sukasi, kur pučia vėjas. Neveltui šv. Rašte sakoma: "Jeruzalė sunkiai nusidėjo, todėl pasidarė svyruojanti" (Raud. 1, 8). O charakterio stoka virsta įvairių kančių priežastimi žmogaus gyvenime.

Nuodėmės ardo žmogaus vidaus ramybę, tą tikrosios laimės sąlygą. Sąžinės priekaištai anksčiau ar vėliau prabyla, pripildydami gyvenimą kančios liepsnomis. Neveltui žmogžudys Dostojevskio romane sakosi keturiolika metų buvęs pragare. Panašiai jautė viename Mauriac kūrinyje moteriškė, kuri, nors ir buvo teismo išteisinta, bet iš tikrųjų nusikaltusi. Apie ją autorius sako, kad po tokio išteisinimo "ji grįžo į biauresnę grabą ir kalėjimą ne-

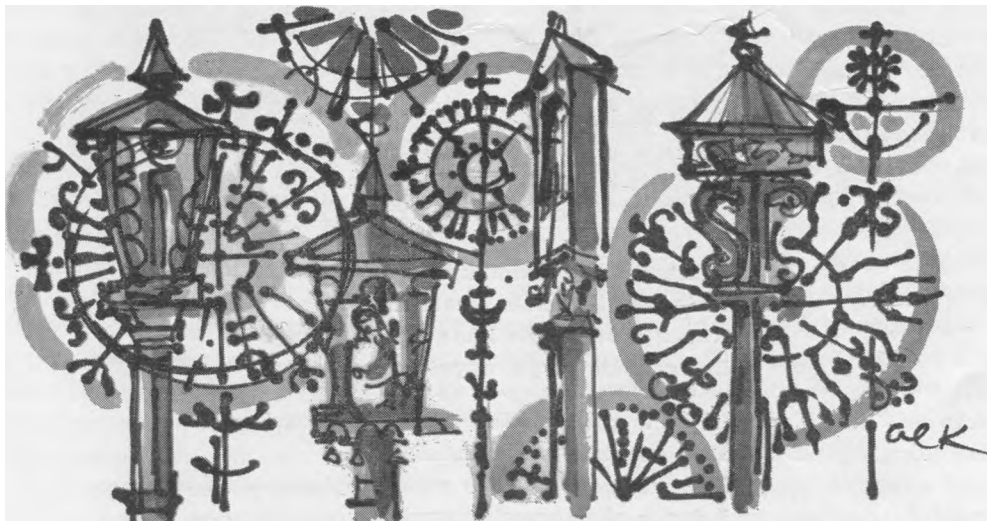
gu buvo anksčiau, nes grįžo į savo pasielgimo kalėjimą".

Nuodėmė labai dažnai žudo ir sveikatą, todėl nenuostabu, kad senovės romėnai dorybės ir sveikatos sąvokas gretino. Žodis virtus – dorybė yra kilęs iš žodžio vis – jėga arba perkelta prasme – sveikata. Ir Išganytojas ne kartą savo pamokymuose gretino nuodėmę su liga. Išgydydamas 38 metus sirgusį ligonį. Jis jam taria: "Štai tu pasveikai, jau nebenusidėk, kad tau neatsitiktų kas nors dar blogiau" (Jono 5, 14).

Gadindamos žmonijos sveikatą, nuodėmės ir ydos ją skurdina ir medžiagiškai, nes ligoms gydyti žmonija yra apkraunama mokesčiais. Alkoholikų, venerikų, psichopatų ligoninių išlaikymas sunkia našta slegia visuomenę. O juk ten daugiausia guli jeigu ir ne savų, tai paveldėtų nuodėmių aukos. O kokių neapsakomai didelių išlaidų reikalauja kova su nusikaltimais! Policijos, teismų, kalėjimų ir pataisos namų išlaikymas pareikalauja iš visuomenės milijardų, nes juk visuomenė savo mokesčiais turi šiuos na-

mus išlaikyti. O jei dar prisiminsime apsiginklavimo ir kariuomenės išlaikymo išlaidas, kuriomis ruošiamasi gintis nuo vienu tautų nusikalstamų pasikėsinimų į kitas, jei prisiminsime tą didžiulį kančios sukūrį, į kurį karais panardinamos tautos ir žmonija, tai tada suprasime griunamąją nuodėmės pobūdį ir mirtiną spinduliavimą į visą žmoniją. Nuodėmė – tai pats didžiausias žmonijos kančios šaltinis. Nuodėmė pasaulis padaromas bjaurėsnis, nejaukesnis ir skurdesnis, nes milijardai, išleidžiami kovai su nuodėmės vaisiais, galėtų būti sunaudoti žmonijos gerovei pakelti, jeigu nuodėmė žmonija nenusigręžtų nuo Dievo. "Nėra man gera be Tavo" – šiais žodžiais galėtų nusiskųsti visa nusidedančioji žmonija, jeigu pagalvotų apie savo padėtį.

Gyvename tokiam laikotarpyje, kai komunizmas, nesiskaitydamas su žmogaus prigimtimi ir ją prievartaudamas bei nudievindamas, skelbia šioje žemėje laimę be Dievo. Bet jeigu, anot

šv. Tomo, piktoji dvasia nusidėjo, norėdama savo jėgomis, be Dievo malonės pasiekti laimę, tai ir bedieviškame komunizme, kuris tą pat skelbia, yra kažkas velniška. Tokiu būdu, kaip skelbia šv. Raštas, piktoji dvasia gundė ir pirmuosius žmones, jiems žadėdama laimę ir tvirtindama, jog jie busią kaip dievai (Prad. 3, 5). Ir ji juos apgavo. Taip ir šiandieninį bedieviško komunizmo laimės melą atskleidžia tie milijonai apgautųjų, kurie nuo tos "laimės" bėga. Nėra buvę žmonijos istorijoje kito apčiuopiamesnio bedievybės nešamos nelaimės įrodymo, kaip bėgimas iš to krašto, kur bedievybė skelbiama. Niekas niekada nėra taip sukompromitavęs ateizmo, kaip bedieviškasis komunizmas, kurs atėmė žmogui visas laisves, kurs vartoja

žiauriausią prievartą. Niekas niekada taip nesukompromitavo savęs, kaip ateizmas, kurs su tokiu komunizmu susibroliavo. Todėl jei kadaise psalmės žodžiai "nėra man gera be Tavęs" buvo galimi pasakyti atskiro žmogaus ar žmogaus prigimties vardu, tai šiandien tų šventraščio žodžių tragiškąją tiesą giliai pergyvena trečdalis žmonijos už geležinės uždangos.

Bet kas žino... Gal būt. Dieviškoji Apvaizda, taip aiškiai šiandien parodydama ateizmo baisumą, ruošia žmoniją negirdėtai našiam religiniam atgimimui? Gal būt, mūsų gyvenamame laikotarpyje vyksta tai, ką turėjo galvoje Paskalis, rašydamas: "Yra gera pavargti ir susikrimsti, nesėkmingai beiėskant tikrojo gėrio, nes tada ištiesiame rankas, laukdami Išlaisvintojo".

Ž E M Ė J. AUGUSTAITYTĖ-VAIČIŪNIENE

Tu daug daugiau žinai nei mokslai šimtaaukščiai:

Neišsiduodi, kad ką nors žinai.

Kai tavo medžiuos sutupia plėšrieji paukščiai,

Juoda vis, rodos, busi amžinai.

O jei mažiausioje dulkelėj tavo kūno

Įsiskelia šviesos stulpai žali,

Pabūgsta deimantai karališkoj karūnoj,

Nes tu ją vėl atgal atsiimt gali.

Ir mes tada pavydim, kas tavyje ilsis,

Akim prižėlusiomis piaulo ir žolės.

Norint iš tavo šalto kūno ugnys pilsis,

Bet gelmėje varpų varpai tylės.

Ir vėl iš glūdumų išėję žmonės džiaugsis,

Kad tu visais laikais labai graži.

Nuo smūgio atsipeikės mokslas plokščiaaukštis,

Į dangų stiebdamasis pamaži.

JUOZAS VAIŠNYS, S. J.

KANKYNĖ AR PAGUODA?

Nors apie išpažintį šiame žurnale jau buvo keletą kartų rašyta, bet vis dėlto dar kai kurie skaitytojai iškelia kartais šiuo klausimu įvairių neaiškumų. Tas jų dažniau kartojamas problemas sugrupuosime į šešis klausimus.

1. *Man neaišku, dėl ko turiu eiti pas kunigą išpažinties ir prašyti jo atleidimo, jeigu aš įžeidžiau ne kunigą, o Dievą. Ar ne geriau būtų prašyti patį Dievą, kad atleistų?*

2. *Kunigai ragina dažnai eiti išpažinties, bet man atrodo, kad būtų daug naudingiau, jei eitum rečiau. Juk dažnai kartojamas veiksmas labai nusidėvi ir nedaro įspūdžio. Jeigu eini išpažinties rečiau, pvz., kartą į metus, tai jauti didesnę dvasinę pakilimą. Šis veiksmas tada jau nėra kasdienybė, bet kažkoks nepaprastas įvykis. Tada širdyje pajunti kažkokią šventadienišką nuotaiką.*

3. *Stengiuosi dažnai eiti išpažinties, bet kartais pagalvoju, ar verta. Juk vis*

tiek netampu geresnis, nuolat vis kartojasi tie patys nusikaltimai.

4. *Kartą kunigui pasakiau savo nusikaltimus iš gimimų kontrolės srities, tai jis man patarė daugiau neiti išpažinties, nes nesą jokios prasmės. Jau kelinti metai neinu, bet vis galvoju, ar aš gerai darau, ar tas kunigo patarimas buvo protingas.*

5. *Jau nuo savo jaunystės neinu išpažinties. Kartais ateina mintis, kad gal reikėtų ryžtis ir vėl pradėti, bet prigimtis kažkaip vis neleidžia ir prieštarausja. Mat, kartą, dar jaunystėje, buvau kunigo smarkiai išbartas ir pavarėtas nuo klausyklos be išrišimo. Vis negaliu suprasti, kaip jis mane galėjo taip įžeisti ir paniekinti. Juk aš tada dar buvau nedidelis vyras ir nedaug apie savo nusikaltimus supratau.*

6. *Iš visų katalikų tikėjimo praktikų išpažintis man yra pati sunkiausia našta. Tai yra tikra kankynė. Kai einu išpažinties, drebu. Juk yra tikrai nemalonu ir baisu apnuoginti savo vidų, savo sąžinę prieš kitą žmogų, nors ir kunigą.*

Tai yra ne tik vieno kito, bet daugelio žmonių dažnai keliami klausimai, į kuriuos čia paeiliui trumpai mėginsime atsakyti.

1. Jeigu Kristus nebūtų įsteigęs atgailos sakramento, tai būtų visiškai suprantama ir logiška, įžeidus Dievą, tiesioginiai prašyti Jo atleidimo, be jokio kitų žmonių tarpininkavimo. Tačiau Kristus, gerai pažindamas žmogaus prigimtį ir norėdamas jai pagelbėti, įsteigė sakramentus, tam tikrus matomus ženklus, kuriais žmogus gauna nematomą Dievo malonę. Jeigu šių matomų ženklų nebūtų, tai žmogui būtų labai sunku žinoti, ar jis Dievo malonę yra gavęs, ar ne. Galią žmonėms teikti nematomas Dievo malones matomais ženklais ar veiksmais Kristus

yra suteikęs apaštalams ir jų įpėdiniams – vyskupams bei kunigams.

Apie atgailos arba išpažinties sakramento įsteigimą yra labai aiškiai kalbama šv. Jono evangelijoje. Kristus, pasirodęs apaštalams, tarė: "Imkite šv. Dvasią. Kam nuodėmės atleisite, tam jos atleistos, ir kam sulaikysite, tam jos sulaikytos" (Jono 20, 23). Kunigas atleidžia nuodėmes ne savo, bet Dievo vardu. Jis yra lyg Kristaus paskirtas teisėjas, kuris, išklaęs ir ištyręs nusikaltusiojo "bylą", Dievo vardu paskelbia sprendimą.

2. O. V. Milašius apie save ir drauge apie visus lietuvius yra pasakęs: "Aš turiu dar vieną didelę ydą, kuri yra sava daugumui šiaurės krašto vaikų: jie per daug garbina tiesą ir nevertina malonės" (*Amoureuse Initiation*). Tai reiškia, kad tikėjimo dalykuose mes per daug dėmesio kreipiame į grynai protinius argumentus, o užmirštame antgamtinės malonės. Sakomės tikį Dievą, bet ne tiek pasitikime Juo, kiek savo protu ir pastangomis. Be to, kaip iš šio antrojo klausimo matyti, mes net jausmus daugiau vertiname už Dievo malonę. Pirmoje eilėje išpažinties reikia eiti dėl to, kad gautum nuodėmių atleidimą, kad susitaikytum su Dievu, kad atgautum prarastą pašvenčiamąją malonę, o ne dėl to, kad jaustum kažkokią nepaprastą, šventadienišką nuotaiką. Išpažinties reikia eiti ne tada, kai jauti norą ar traukimą, bet tada, kai yra reikalas – kai savo nusikaltimu nutrauki santykius su Dievu, lyg nepaklusnus vaikas su jį mylinčiu tėvu. Ar būtų protinga ir gražu, jei vaikas, ižeidęs savo tėvą, tuoj neatsiprašytų, bet lauktų Kalėdų ar Velykų, kada bus šventadieniškesnė nuotaika? Pagaliau mus tikėjimas moko, kad žmogus, gyvenęs be pašvenčiamosios Dievo malonės, visiškai

kai nieko negali užsipelnyti amžinam gyvenimui savo nors ir geriausiais ir didžiausiais darbais.

3. Vienas laivo kapitonas kasdien klausydavo Mišių ir eidavo Komunijos, tačiau jis visuomet buvo labai piktas ir dažnai bardavo jūrininkus. Kartą vienas jūrininkas neiškentęs jam tarė: "Tamsta, kapitone, kasdien eini Komunijos ir klausai Mišių, bet visuomet taip smarkiai pyksti ir nesivaldai. Tad ką Tamstai padeda tos Mišios ir Komunija?" Kapitonas jam ramiai atsakė: "Taip, aš kasdien klausau Mišių ir einu Komunijos ir taip dažnai supykęs jus baru, bet jeigu kasdien neklausyčiau Mišių ir neičiau Komunijos, tai jau seniai visus būčiau sumėtęs į jūrą". Tas pat pasakytina ir apie išpažintį. Nereikia nusiminti, jei vis kartojasi tos pačios klaidos. Jeigu neitum išpažinties, tos klaidos būtų dar didesnės ir dažnesnės. Išpažintis ne tik grąžina prarastą Dievo malonę, bet padidina ir jau turimą. Tad kiekvienos išpažinties antgamtinė vertė yra tikrai didelė ir svarbi.

4. Sunku tikėti, kad kunigas būtų pataręs neiti išpažinties. Jis gali ir turi patarti tik vengti nuodėmių. Gal jo patarimas buvo netiksliai suprastas. Žinoma, jeigu penitentas nerodo jokio gailėsčio už savo nuodėmes ir visiškai neprižada stengtis jų vengti ateityje, tai kunigas negali duoti išrišimo. Šiuo atveju išpažintis tikrai neturi jokios prasmės.

Gimimų kontrolės nuodėmės yra tokios pat kaip ir kitos, todėl išpažintis yra gera ir kunigas gali duoti išrišimą, jei tuo momentu, kai ji atliekama, žmogus tikrai nuoširdžiai nori pasitaisyti ir ryžtasi stengtis vienu ar kitu būdu tų nuodėmių vengti. O jeigu iš ilgameitės praktikos ir žino, kad tie pasiryžimai jau tiek kartų buvo sulaužyti, tai

vis tiek jis gali tikėtis, kad gal ateityje bus geriau, gal pasikeis aplinkybės, gal sustiprės jo valia, gal jis galės, Dievui padedant, tų nuodėmių išvengti. Svarbu, kad žmogus tuo momentu, kai atlieka išpažintį, tikrai už savo nuodėmes gailėtusi ir ryžtusi imtis konkrečių priemonių ateityje jų vengti. Juk panašiai yra ir su kitomis nuodėmėmis. Pavyzdžiui, jeigu žmogus yra labai linkęs į pyktį ir dažnai nesusivaldo, pyksta, keikia, bet po to gailisi, eina išpažinties ir ryžtasi dėti pastangas ateityje tų pykčio pasireiškimų vengti, tai jo išpažintis yra gera, nors iš praktikos žino, kad taip jau tęsiasi daug metų ir po kiekvienos išpažinties, užėjus progai, vėl jis nesusivaldo. Tokiam žmogui išpažintis gal yra vienintelė priemonė išvengti dar didesnių ir dažnesnių nusikaltimų. Tėvas vaikui taip pat atleidžia tiek kartų, kiek tik jo atsiprašo ir prižada būti geresnis, nors tie nusikaltimai ir nepaklusnumai pasitaikytų ir kasdien. Dievas tikrai nėra mažiau gailestingas už mūsų tėvus. Tačiau, antra vertus, nereikia pamiršti, kad savo tėvus gali apgauti, bet Dievo neapgausi. Jis mato žmogaus sąžinę ir žino, ar jo atsiprašymai bei pasiryžimai yra nuoširdūs.

5. Yra labai didelė klaida suplakti žmogų – kunigą su Dievu arba tikėjimu. Kunigas, kaip ir kiekvienas žmogus, gali suklysti, gali netaktiškai pasielgti, bet tai neturėtų daryti jokios įtakos mūsų tikėjimui ir religijos praktikavimui. Jeigu kuris nors kunigas nepatinka, jeigu jis yra tave įžeidęs, gali pasirinkti kitą kunigą, nors ir ano teikiamas sakramentas yra lygiai toks pat, nes tikras sakramento teikėjas yra Kristus, o kunigas yra tik Jo įrankis. Dėl kokio nors kunigo nepatinkančio elgesio liautis praktikuoti religiją ir nutraukti santykius su Dievu yra labai

neprotinga. Čia žmogus akiai pasiduoda savo jausmams, logiškai negalvodamas ir neskirdamas dalyko esmės nuo pašalinių smulkmenų.

6. Kai kuriems asmenims yra tikrai labai sunku kitą atsiprašyti, bet jeigu tą savo prigimtį pasipriešinimą stipria valia nugali, tada žmogus jaučiasi laimėjęs, lyg visa galva paaugęs, nes nugalėti save yra didžiausia pergalė, teikianti dvasinį pasitenkinimą. Žinoma, kad ir išpažintyje žmogiškai prigimčiai nėra lengva nusižeminti, prisipažinti suklydus ir prašyti atleidimo. Nugalint šį pasipriešinimą, kaip tik pasirodo žmogaus kilnumas ir dvasios tvirtumas. Žmogui nėra malonu, kai teisme viešai iškeliama jo nusikaltimai, tad nėra malonu nė išpažintyje kalbėti apie savo nuodėmes, nors tai vyksta labai slapta, ir kunigas niekam apie tai nesakys. Bet tarp teismo ir išpažinties vis dėlto yra skirtumas. Teisman žmogus paprastai yra traukiamas, kad būtų nubaustas, o išpažinties eina – kad būtų išteisintas, kad vėl užmegztų draugiškus ryšius su dangiškuoju Tėvu. Išpažintis yra įsteigta ne žmogaus kankinimui, bet palengvinimui ir paguodai. Jeigu žmogui palengvėja jo nešama našta net tada, kai jis su kitu savo draugu apie tai pasikalba ir lyg tos naštos sunkumu pasidalina, tai turi dar labiau palengvėti, jeigu Kristaus vardu jam pasakoma, kad toji našta jam visiškai nuimama, kad jo nusikaltimai jau užmiršti, kad jis neturi daugiau liūdnai galvoti apie savo praeitį, bet linksmu žvilgsniu žiūrėti į ateitį.

Jeigu nori protingo atsakymo, tai pri-
valai protingai klausti.

Goethe

A. TAMOŠAITIS, S. J.

LAIKO VEIDAS

Homines historiarum ignari semper sunt pueri – žmonės, nepažįstą istorijos, visada pasilieka vaikai. Šitais žodžiais Dr. Basanavičius pradėjo I-jį "Aušros" numerį. Tokiu būdu ta gyvenimo patirties diktuojama taisyklė yra tarsi įrašyta į mūsų tautos atgimimo pamatus. Tad ypač lietuviui yra prasminga geriau pažinti istorijos arba laiko veidą. Kas to nedaro, to darbai ir planai didele dalimi pasilieka vaikiški, nesubrendę. Krikščionybės šviesoje apie istoriją, trumpai suglaudus, galioja šeši dėsniai.

1. Istorija kinta

Tą faktą yra pastebėję jau senovės romėnai. Žinomas jų priežodis: *Tempora mutantur et nos mutamur in illis* – laikai kinta, o su jais kintame ir mes. Ir kinta ne bet kaip, o būdingais laikotarpiais. Metų bėgyje gamta pereina įvairius tarpsnius, kurių kiekvienas turi vis kitokį charakterį: pavasarį, va-

sarą, rudenį, žiemą. Panašiai žmonija istorijos bėgyje pereina įvairius laikotarpus, kurių kiekvienas turi sau būdingą charakterį. Tokio istorinio periodo idėjos pergeria ir orientuoja žmonių galvoseną, uždega fantaziją, atsispindi mene, literatūroje ir kiekvienoje kitose gyvenimo srityje, sudaro tarsi tam metui būdingą klimatą, atmosferą.

Pavyzdžiai. Mindaugo šimtmečiuje Europos dviasį nešė ir kėlė krikščioniškos imperijos idealas: pastatyti didingas katedras. Kryžiaus karais atvaduoti Šventąją Žemę ir apkrikštyti stabmeldžius, apjungti visą Europą vieno, popiežiaus vainikuojamo, imperatoriaus valdžia. Renesanso laikotarpiui yra būdingas grįžimas į senovę: uoliai imituojamas Graikijos ir Romos klasikinis menas, entuziastingai studijuojama senovės literatūra, lotyninamos pavardės, rašoma klasiškai, kalbama ciceroniškai. Praėjusio šimtmečio pabaigai ir dabartinio pradžiai šviečia laisvės ir nepriklausomybės idealas: "Jau slavai sukilo nuo Juodmarių krašto, pavasaris eina Karpatų kalnais..." Dabartinis kolonializmo griuvimas tebėra to siekio tęsinys už Europos ribų.

Išvada. Yra būtina gyvenamojo meto klimatą pažinti, ypač tiems, kurie vadovauja kitiems. "Svarbiausias dalykas yra gerai suprasti tai, kas vyksta žmonių sielose, kokie siekimai ir jėgos, kokios viltys ir nusivylimai jose viešpatauja. Amžinąjį Apreiškimo turinį reikia sugebėti perduoti taip, kad jis būtų našus ir iš vidaus sutapęs su laiko srovėmis. Tik tuomet žmonės į Evangeliją žiūrės kaip į laisvės įstatymą, tik tuomet ją mylės, kai pastebės savo svajones ir ilgesius su ja sutampant. Dėl to Bažnyčios atstovai ir apaštalai turi atviromis akimis žiūrėti į tikrovę, kad jų žodis būtų gyvas, kad

neskambėtų jis kaip iš grabo arba sauso vadovėlio" (M. Pribilla, S. J., "Bažnyčia ir tikrovė". *Židinys*, 1938, 262 psl.).

2. Istorija yra dvideidė

Istorija vienu ir tuo pačiu metu žengia dviem priešingomis kryptimis – Dievop ir velniop. Puiki šio dėsno iliustracija yra evangelijos palyginimas apie kviečius ir piktžoles, augančius drauge pasaulio dirvoje. Iš vienos pusės žmonija, traukiama Kristaus, kyla aukštyn, į gerį. Iš kitos, traukiama tamsos kunigaikščio, puola žemyn, į blogį. Visa pasaulio istorija yra vienas nenutrūkstamas žengsmas į laimę ir pražūtį.

Pavyzdžiai. Dėsnį gražiai iliustruoja Maritainas moderniąja istorija. "Iš vienos pusės, pradėdami paskutiniaisiais XVIII amžiaus dešimtmečiais, regime žmogaus teisių ir asmens kilnumo įsisąmoninimą, laisvės ir bendravimo troškimą; pripažįstamas dėsnis, kad valdžia turi būti iš žmonių, žmonėms ir žmonių rinkta; auga dėmesys pilietinei lygybei ir visuomeniniam teisingumui; žmogus vis daugiau apvaldo gamtą. Visa tai yra nepaneigiamai reikšminga pažanga. Tačiau, iš kitos pusės, regime, kaip tuo pačiu metu visi piliečiai pajungiami karinei tarnybai, kaip karai darosi vis labiau griauną, kaip auga merkantilistinis materializmas, vėliau – tautinės aistros, paskui – komunizmas, fašizmas, rasizmas; mūsų atmintyje visada pasiliks gyvos Hitlerio masinės šešių milijonų žydų žudynės; pirmoji XIX šimtmečio pusė pasakoja, į kokias vergiškas gyvenimo sąlygas buvo įmurkdytas industrinis proletariatas; mūsų pačių metas regi, kaip žmogaus laisvei graso komunistinis totalitarizmas, apėmęs plačias žemės rutulio dalis. Visa tai yra nepa-

neigiamas puolis žemyn" (*On the Philosophy of History*, New York: Scribner, 1957, 48-49 psl.).

Išvada. Mūsų uždavinys yra kreipti pasaulio žingsnius derama kryptimi – kad vis daugiau žengtų į Dievo karalystę ir vis mažiau į šėtono landynę. Kasdien gi, Viešpaties pamokyti, meldžiamės: teateinie tavo karalystę! To vien prašyti, o nesiekti darbu, reikėtų trokšti keptų karvelių įskrendant į bumą.

3. Istoriją diriguoja Dievo ranka

Seniesiems (ir moderniesiems) pagonims istoriniai įvykiai ir pakitimai gali būti aklų jėgų žaismas. Krikščioniui jie vykdo Dievo planą. Istorija auga bręsta. Ji žengia, planingai Apvaizdos ranka vedama, į jai užbręžtą tikslą. Ir tas dieviškas darbas istorijoje vyksta, nesustabdomas kliūčių. Dievui tarnauja ne vien teisieji, bet ir jo priešai. Gražus yra jau minėto Maritaino konstatavimas: "Didžiąją istorijos knygą rašo Dievo valia, nors plunksną. Jam leidžiant, gali laikyti šėtono ranka" ("Religion and Culture", *Essays in Order* rinkinyje. New York: Macmillan, 1931, 18 psl.).

Pavyzdžiai. Istorijos brendimo ir plano mintį rasime Naujajame Testamente visur. Ten kalbama apie laiką, siekiantį savo pilnybės. Paulius rašo apie augimą, kol bus pasiektas pilnas Kristus. Išganytojas istoriją palygina su šeimininko priežiūroje bręstančiais javais.

Išvada. Ištikus nedaliai, dažnai suabejojama Tvėrėjo išmintimi, nebepraktikuojama religijos, priekaištingai klausiama, už ką Dievas baudžia. Tai lėkštheadvasio žmogaus elgesys, murmančio prieš visa, kas prašoka jo ribotos išminties ribas. Giliatikš krikščionis žino, kad prie istorijos vairo stovi

Dievas, ir kad Jo ranka moka tiesiai rašyti ir ant kreivų linijų.

4. Istorija negrįžta į praeitį

Būtų juokinga, jei kas keleivių transportui per Atlantą pasiūlytų grįžti nuo šiandieninių garlaivių prie Kolumbo vartotų burlaivių. Kodėl? Kadangi toks nūdienis "Queen Mary" laivas yra daug daugiau išsivysčiusi keliavimo priemonė už Kolumbo "Santa Maria" karavelę. Dar keisčiau būtų, jei kas tvirtintų, kad burlaivis savyje įkūnija jūrų susisiekimo idealą. Bet ar ne dažnai taip yra daroma kultūros arba religijos srityje su neviena praeities forma?

Kur vyksta augimas ir vystymasis, ten yra tuščia bandyti grįžti į praeities sąlygas. Vieno autoriaus žodžiais, "niekas ažuolo nebando dėti į gilių kašę, nei suaugusio vyro sodinti ant motinos kelių" (J. Gudas, "Katalikybė pasaulyje". *Židinys*, 1939, 579 psl.). O žmonijos istorija, kaip matėme, organiškai auga ir vystosi, ir tai daro, vedama Viešpaties ranka. Dėl to reikštų savotišką piktžodžiavimą istorijos vyksmą diriguojančiam Dievui, jei kas norėtų sustingti praeities formose arba į jas grįžti.

Klausimas. Ar priežodis nesaiko, kad istorija kartojasi? Taip. Bet jis vien paryškina, kas pasakyta. Kad istorija kartojasi, yra tiesa. Tačiau kartojasi skirtingose aplinkybėse. Pasilikime prie laivų pavyzdžio. Miglos ir ledų kalnai nūdien periodiškai užplūsta šiaurės Atlantą, kaip ir prieš 500 metų. Tačiau šiandien laivai yra aprūpinti moderniais technikos instrumentais išvengti susidūrimams. Sausros ir potvyniai nūdien kartojasi, kaip ir senovėje. Tačiau šiandien turime daug sintetinių maisto produktų ir greitas tiekimo priemonės padėti gam-

tos nelaimių ištiktoms sritims. Daugelis dalykų ne vien kartojasi, bet *turi* kartotis, nes žmogaus prigimtis lieka ta pati. Tačiau laikui bėgant žmogus įgyja naujos patirties ir naujų išvelgių, vaidinančių svarbią rolę jo gyvenime.

Išvada. Semtis iš praeities stiprybės yra išmintinga. Tai daryti liepia ir mūsų himno žodžiai. Bet praeitį akylai kopijuoti yra subrendimo stoka. Tai reiškia sukti atgal laiko laikrodį.

5. Istorijoje galimi iškrypimai

Kur vystymasis ir augimas, ten galimas iškrypimas. Tai aišku, tiek pažvelgus į medį, tiek į žmogaus kūną, tiek į jo dvasios plėtotę. Istorija taip pat auga ir bręsta, dėl to kai kur gali ir iškrypti. Sveiką ir normalų istorinį žengsmą į kurį nors dalyką, išaugusį iš krikščioniškų šaknų, gali iškreipti ir sudarkyti prieškrikščioniškos klaidos.

Pavyzdys. Praėjusiame šimtmeetyje žmogiškoji sąmonė ėmė protestuoti prieš darbininko išnaudojimą. Ėmė šaukti pasauliui, skelbdama žmonių lygybę, darbo kilnumą, darbininko teises ir jam daromą neteisę. Visa tai juk yra krikščioniškos kilmės reikalavimai, evangelijos skelbiamos idėjos. Bet socialistinė revoliucija jas pastvėrė ir pasidarė vežimą savo propagandai, semdamasi iš jų, it siurbėlė, syvus savo polėkiui. Tos krikščioniškos idėjos, maitinamos ir iškreiptos Markso filosofija, buvo pajungtos tarnauti ateistinei ideologijai.

Išvada. Krikščionis istorijos vyksme mato Apvaizdos ranką. Žino, kad jo priešai jam tarnauja prieš savo valią. Viešpats padaro gera net iš blogio. Dėl to ir mes, sekdami Dievo pavyzdį, turime stengtis istorinius iškrypimus paversti praturtinančiu įnašu. Iš tikrųjų, šalia nepaneigiamų blogybių, juose yra laimėjimų, kurie reiškia lygiai

Kup nukritęs medžio lapas

Nupučiamas vėjo,

Taip senieji mūsų metai.

Tiek patyrę ir tiek matę.

Dingo be žinios.

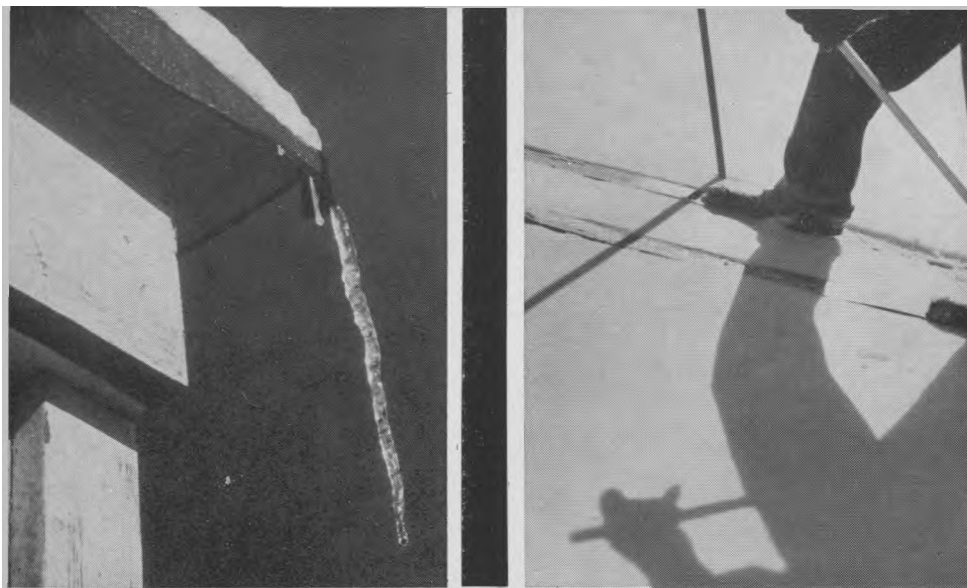
O prašvitęs naujas rytas

Vėl pradėjo laimę vytis.

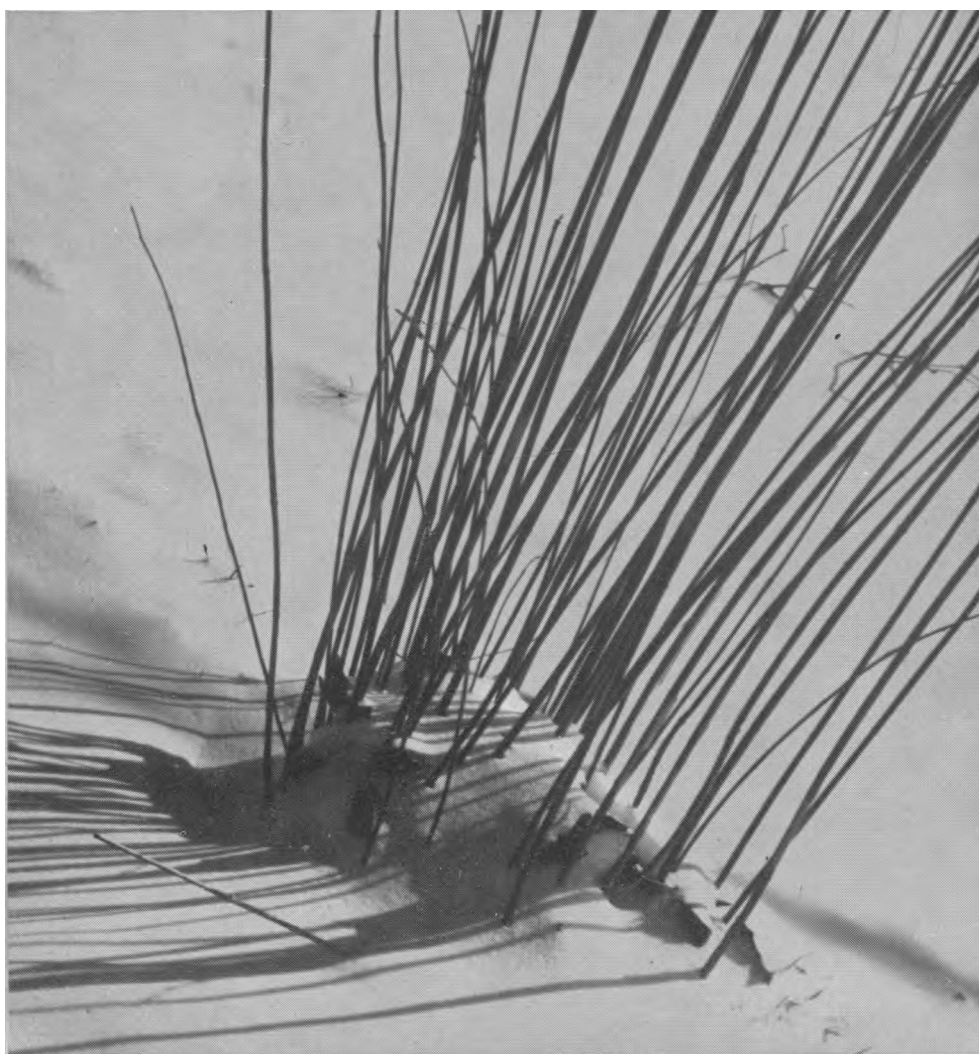
Iš senųjų pasimokęs.

Gal dalelę josios kokią

Ir pagaus...

nuostabioji žiemos simfonija

*A. Kezio, S. J.
nuotraukos*

Į gyvenimą –
dviese ...

nepaneigiamą gėrį. Gal nesakome, kad kiekvienoje klaidoje paprastai yra ir grūdas tiesos, kartais gana nemažas? Tad mūsų pareiga yra tas iškrypime glūdinčias tiesas pripažinti ir pasisavinti, apvalius nuo mirtingų klaidų, kimų tarpe gimė. Kitais žodžiais, turime skirti gerus *dalykus* nuo blogų *kelių*, kuriais buvo siekiami.

Tiesą reikia net tuomet priimti, kai mums nepatinka indas, kuriame pateikiama. O minėtų tiesų vertė yra tam tikra prasme šventa, nes jos buvo pagimdytos Dievo Apvaizdos galia. Nevieno senovės pagonio, kaip Platono ir Aristotelio, mintys yra įmūrytos į pačius krikščionybės naudojamos filosofijos pamatus. Kodėl Dievo išmintis neturėtų leisti ir kai kuriems moderniojo meto pagonims išvelgti vieną kitą dalyką, kurį galėtume pasisavinti? Juo labiau, kad tuose iškrypimuose glūdinčios tiesos dažniausiai yra ne kas kita, kaip krikščioniškieji išvelgiai, tik iškreipti iš tikrojo kelio, atplėšti nuo sau priklausančių šaknų ir perkelti į smurto klimatą. Čestertono žodžiais, jos yra "iš proto išėjusios dorybės". Neturime pamiršti, kad "krikščionybė, kuri vien ginasi, užsidariusi bet kokiai asimiliacijai ir už jos ribų esančio gėrio pasisavinimui, nebėra krikščionybė" (H. De Lubac, S. J., *The Catholic and His Church*, New York: Sheed & Ward, 195, 53 psl.).

6. Istorijos šūkis: laiko balsas – Dievo balsas

Šis šeštasis dėsnių suglaudžia ir tarsi apvainikuoja jau minėtus penkis. Kiekvienas laikotarpis veda į Dievą, bet kiekvienas kalba savo kalba. Dėl to ir amžinosios tiesos turi būti perteikiamos gyvenamajam metui pritaikyta forma, aprenktos jo klimatą atitinkančiais drabužiais.

Pavyzdys. Motina privalo mylėti savo vaiką. Tą meilę konkrečiai įgyvendina, tarp kitko, vaiką aprengdama. Žiemą parūpina šiltus drabužius, vasarą rengia plonais, vėsiais. Meilės dėsnis pasilieka tas pats, jo pritaikymas įvairuoja pagal laiko aplinkybes. Būtų keistuolė, jei – pasiaiškindama, kad visada turi savo vaiką mylėti – visada rengtų jį kailiniais: ir tvoroms nuo šalčio poškant, ir prakaičui nuo karščio varvant. Tai būtų meškos patarnavimas ir dėsniui, ir vaikui.

Tas pats galioja apie visus kitus dėsnius. Atėjus naujam metui, sena jų tiesa turi sušvesti nauju, jaunu spindesiu. "Senas vynas turi būti perpiltas į naujus indus, viduramžių auksas perlietas ir pakeistas į naujas vertybes, jeigu mes ryžtamės lenktyniuoti su moderniąja kultūra ir mokslu, tikėdamiesi turėti pasisekimo ir galvodami apie žymesnę įtaką į jos perkeitimą, performavimą ir perliejimą krikščioniška prasme". Taip rašė vienas Bažnyčios dogmatikų dar šio šimtmečio pradžioje (J. Pohle, *Theologische Revue*, 1903, 173 psl.).

Išvada. Pirmajame dėsnyje buvo padaryta išvada vadams. Paskutiniajame tartina keletas žodžių valdinams. Pamatę kitokį veikimo būdą, neturėtų piktintis arba stebėtis, kad anksčiau arba pas juos taip nebuvo. Verčiau turėtų savęs paklausti: gal tai buvo gera vien anksčiau? Kiekvienas metas turi savo charakterį. Dėl to perkeltos į jį kito laiko formos dažniausiai tiek tetinka, kiek karvei balnas. Visur skirtina, kas yra amžinas dėsnis, ir kas vien kintęs jo pritaikymas; kas yra nekintanti esmė, ir kas vien praeinąs būdas, kuriuo pasireiškia, ir kuris gal jau seniai yra aptriušęs ir būtinai pakeistinas nauju.

D. PETRUTYTĖ

PASAKOS

IR VAIKO VAIZDUOTĖ

Kartą Montessori yra pasakiusi, kad iki šiol parašytos knygos apie vaiko psichologiją prasideda nuo dešimtojo tomo. Pirmųjų devynių tomų dar niekas neparašė ir kažin ar kada nors parašys. Jų uždavinys būtų išryškinti atbundančio vaiko intelekto paslap-

Mums turėtų šviesti vieno garsaus vokiečių jėzuito žodžiai, kuriuos yra pakartojęs prof. K. Adam savo veikale apie katalikybės esmę: "Ak, Katalikų Bažnyčia, Viešpaties angele, mūsų palydove žemės kelionėje, tenetrūksta tau niekada jėgų žengti tokiais žingsniais, kurie sutrupintų sustingusias, pasenusias formas! Katalikų Bažnyčia, Viešpaties angele, tenetrūksta tau niekada jėgų taip užsimoti savo sparnais, kad pakiltų viesulas, nušluodamas šimtmečių bėgyje susirinkusias dulkes!" (plg. *Katalikybės esmė*, Kaunas: Šv. Kazimiero Dr-ja, 1936, 306-307 psl.).

tingą veikimą, dar prieš pradedant jam kalbėti, o taip pat išaiškinti tą nuostabią vidinę kūrybą, kurios dėka vaiko protas nuo nieko pereina į ką nors. Mes visiškai nežinome, kas dedasi vaiko sąmonėje. Tik nedrąsiai galime spėlioti, stebėdami vaiko veiksmus ir išraišką. Tada, kai vaikas pradeda kalbėti, jis jau viską yra užmiršęs. Pasilieka tik nuostabi vidinė konstrukcija arba pamatas, ant kurio vėliau bus statomas asmenybės rūmas. Taigi, nors būtų labai įdomūs tie pirmieji devyni tomai, bet jie pasilieka vaiko paslaptis.

Pasvarstykime bent kai kurias problemas, kurias mažasis vaikas, mekeno nepadedamas, turi pats išspręsti. Neseniai gimęs kūdikis nieko nežino, nieko neatsimena, nieko nesupranta. Iš šito naujo ir nepažįstamo pasaulio, į kurį jis atėjo, per visas jo jusles pradeda plaukti šimtai keisčiausių išpūdžių. Žinomas psichologas W. James taip yra pasakęs: "Vaiko pasaulis yra tik didžiulis dundesių ir užesių sąmyšis". Vaikas neturi nė menkiausio supratimo apie laiką, vietą, formą, spalvą bei priežastį. Jis neturi jokio supratimo apie savąją būtį, ne tik kaip apie asmenybę, bet ir kaip fizinę būtybę. Ar mes kada nors esame pagalvoję, kaip ir kada vaikas aiškiai supranta skirtumą tarp patirties ir vien tik gyvo tos patirties prisiminimo, kaip jis atskiria tikruosius patyrimus nuo įsivaizduotų?

Maži vaikai dažnai sumaišo tikrovę su netikrove, o suaugusieji lyg tyčia dar labiau apsunkina vaiko protą, sekdami jam pasakas apie nebūtus dalykus ir taip pasakodami, lyg tai būtų realybė. O kiek kartų tie patys suaugusieji baudžia vaikučius, jeigu jie meluoja! Nekartą vaiko melo priežastis yra ne kas kita, kaip labai gyvo

sapno prisiminimas, kurio jis dar nepajėgia atskirti nuo tikrojo gyvenimo. Juk net ir suaugusieji kartais pasisako nežiną, ar jie tik sapnavę, ar tikrai kas nors yra įvykę.

Štai dėl ko Montessori tvirtina, kad yra labai neišmintinga besivystanti priešmokyklinio amžiaus vaiko protą apsunkinti pasakiškomis būtybėmis: raganomis, laumėmis, nykštukais, slibinais ir kitais vaizduotės padarais, kuriuos vaikas priima už realybę.

Dažnai Montessori yra kaltinama, jog ji iš esmės yra nusistačiusi prieš pasakas vaikams. Tai yra netiesa. Užtenka pažvelgti į jos veikalą "Advanced Montessori Method", II tomą, 191 psl., kad įsitikintume to kaltinimo klaidingumu. Jos įsteigtuose Vaikų Namuose buvo skaitomos pasakos. Ji vaikams ypač rekomenduoja Anderseno pasakas. Montessori nedraudžia vaikui sekti pasakų, tik nurodo nuo kurio amžiaus tai galima pradėti. Vaikams nuo 7-8 m. amžiaus pasakos yra naudingos ir reikalingos, bet anksčiau, t. y. nuo 2-3 ir net 4-5 m. amžiaus, jos yra žalingos. Pasakų žalingas veiksmas neretai palieka vaikui visą jo gyvenimą kai kuriuos neigiamus reiškinius, pvz., baikštumą, nesaikingą perdėtimą, ką nors pasakojant, palinkimą tuščioms svajonėms ir t.t.

Mažas vaikas, ir be pasakiškų pasaulių bei nebūtų esybių, turi daug problemų ir neaiškumų, kol pažįsta tikrovę, perpranta realius daiktus, jų ypatybes ir paskirtį. Tad ir taip jau sunkus tikrovės pažinimo darbas pasakomis dar labiau yra apsunkinamas. Atsižvelgiant į tuos didžiulius uždavinius, kuriuos vaikas, atėjęs į šį pasaulį, jau nuo pirmosios dienos turi atlikti, pasakos jam yra tikrai didelė kliūtis išsivaduoti iš to "didelio dundesių ir užesių sąmyšio" (W. James). Pasako-

mis tas sąmyšis dar labiau padidinamas.

3-4 m. amžiaus vaiko patirtis dar yra labai ribota, dėl to paprasčiausi dalykai, vaizdai bei garsai dažnai jam atrodo nepaprasti, paslaptingi ir nuostabūs. Anglų rašytojas ir filosofas G. K. Chesterton šitaip yra pasakęs: "Kai esame mažučiai, mums nereikia pasakų. Pats gyvenimas tada yra pakankamai įdomus. Septynmetį vaiką sujaudina pasakojimas, kad Tomukas atidarė duris ir pamatė slibiną, bet trimetis vaikas lygiai taip susijaudina išgirdęs, kad Tomukas atidarė duris. Paaugėsni vaikai mėgsta romantiškas pasakas, bet mažesnieji mėgsta realius pasakojimus, nes jiems jie yra romantiški".

Pirmojoje vaikystėje (iki 6 m. amž.) vaikas turi pakankamai darbo, kol jis sąmoningai suvokia patį save, kol jis atskirus daiktus sujungia į vieningą visumą – pasaulį. Tad būtų labai klaidinga šį jo darbą apsunkinti neegzistuojančiomis laumėmis, raganomis, slibinais ir nykštukais. Būtų jo proto klaidinimas pasakoti apie kalbančius gyvulius. Žinokime, kad šito amžiaus vaikas viską priima už gryniausią tiesą, už tikrovę. Jis, anot Chesterton, visiškai tiki, kad už kampo yra tikras slibinas. Tokiu būdu vaikas yra priverstas eikvoti savo protinę energiją atskirti tikrus dalykus nuo netikrų. Tačiau toji energija šiuo metu yra labai reikalinga jo kitiems kūrybiniais tikslams.

Nekartą vaikai, prisiklausę pasakų ar prisižiūrėję pasakiškų istorijų, yra išstatomi ne tik dvasiniams, bet ir fiziniams pavojams. Tenka girdėti ar skaityti, kad vaikas, prisižiūrėjęs ar prisiklausęs pasakų apie "antžmogius", atsidarė langą, bandė iššokti žemyn ir užsimušė.

Vaizduotės plėtra

"Bet kaip be pasakų išsivystys vaiko vaizduotė?" – gal ne vienas paklaus. Vaizduotės pagrindas yra ne pasakos, bet gerai išlavintos juslės. Dėl to Montessori tiek daug dėmesio kreipia į jauslių lavinimą. Vaizduotė turi sąryšį su vaizdais, o vaizdai pirmoje vietoje ateina iš išorinio pasaulio. Jei-gu Aristotelio posakis, "nieko nėra intelekto, ko pirmiau nebuvo jauslėse", laikomas teisingu, tai dar labiau tai galioja vaizduotės atveju. Kaip gi žmogus su neišlavintomis jauslėmis galės turėti lakį, lanksčią ir gyvą vaizduotę?

Šiuo klausimu Montessori nuomonė yra šitokia: "Vaizduotė būtinai turi turėti jauslinį pagrindą. Jauslių auklėjimas paruošia tiksliai daiktų kokybės skir-

tingų smulkmenų suvokimui ir tuo remiasi daiktų bei reiškinių stebėjimas, kurie patys prisistato mūsų jauslėms. Tatai ir padeda mums iš išorinio pasaulio rinkti medžiagą vaizduotei. Vaizduotinė kūryba ne tik nėra neaiškios jauslinės paskirties arba, kitaip tariant, tai nėra netvarkingas įsivaizdavimo nukrypimas nuo šviesos ir

spalvos, nuo garso ir išpūdžių, bet tai yra kūryba, kuri tvirtai laikosi realybės. Kuo tvirčiau vaizduotė laikosi išorinių sutvortojo pasaulio formų, tuo didingesni ir vertingesni bus jos vidiniai kūriniai. Net įsivaizduojant netikrą ir antžmogišką pasaulį, vaizduotė turi turėti ribas, kurios atliepia realybę. Žmogus kuria, bet tik pagal pavyzdį tos dieviškosios kūrybos, kurioje jis ir dvasiškai ir medžiagiškai skendi" (Advanced Montessori Method, I t., 248 p.). Kūrybinė vaizduotė negali veikti tuštumoje. Protas, kuris veikia pats iš savęs, nepriklausomai nuo tiesos, veikia tuštumoje.

Kiekvienas, nors ir fantastiškiausias, kūrinys tikrųjų kūrėjų visuomet yra pagrįstas tiksliai realių daiktų stebėjimu. Tačiau tie kūriniai, kurie neturi ryšio su realybe, nėra laikomi kūryba, bet atitrūkimu nuo tikrovės. Kai jaunasis Leonardo da Vinci panorėjo sukurti slibiną, tai pirmiausia jis ėmėsi stebėti. Jis labai atidžiai stebėjo visokiausių rūšių baises roplius ir vabzdžius. Gerai įsistebėjęs ir pagautas įkvėpimo, jis iš kiekvieno tų gyvių paėmė kokią nors kūno dalį ir panaudojo savajam kūrinui. Rezultatas buvo toks, kad šitoji pasakiška pabaisa buvo tokia reali, kad ją pamatęs tarnas, šaukdamas iš išgąščio, išbėgo iš namų.

Montessori tvirtai laikosi nuomonės, kad stiprią, lakį ir kūrybingą vaizduotę vaikas galės išplėtoti, jei iki 6 m. amžiaus galės ramiai gyventi realiame pasaulyje, realiai veikdamas, susidurdamas su realiomis problemomis ir su realiais jų sprendimais. Geriausia pagalba vaiko vaizduotės plėtrai – tai specialiai paruošta aplinka, kurioje jis galėtų susidaryti tikslų vaizdų atsargas, savaimingai (spontaniškai) stebėdamas daiktus ir aplinką.

Montessori metodo priešai dažnai bando prikišti, kad jos vaiko pažinimas esąs per lėštas, ir ji pati sau prieštaraujanti, sakydama, kad jos metodas esąs pagrįstas vaiko stebėjimu, kai tuo tarpu visi žinome, kad vaikas, paliktas pats sau, tuoj pabėga į vaizduotinį pasaulį, t. y. į žaidimų pasaulį. Montessori gerai pažinojo šitą vaikų ypatybę ir visiškai su tuo sutiko, kad vaikas mėgsta pabėgti iš realaus pasaulio į fantastinį žaidimų pasaulį. Nesipriešindama faktui ir neuždarydama akių gyvenimo reiškiniams, ji klausia: bet iš kokio realaus pasaulio vaikas bėga? Atsakymas yra toks: jis bėga iš pasaulio, kurį suaugusieji yra tik sau susikūrę. Iš pasaulio, kuris tinka tik suaugusiųjų žmonių dydžiui, jų dvasiniams ir fiziniams reikalavimams, jų patogumui ir gerbūviui, jų siekimams ir tikslams. Jis bėga iš tokio pasaulio, kuriame į vaiką žiūrima, kaip į ramybės ir tvarkos ardytoją, kur jis nuolat yra ujamas, baramas ir mokomas. Tad visai nenuostabu, kad vaikas trokšta pabėgti iš tokios aplinkos ir jį slegiančios tikrovės ir nori persikelti į fantastinį pasaulį, kurį jis savo nuožiūra gali valdyti ir tvarkyti. Tačiau, sudarius vaikui tikrą, jo reikalavimus atitinkantį pasaulį, jis tuoj aprimsta ir mielai jame gyvena, nerodydamas jokio noro iš jo persikelti ar pasišalinti.

Pirmoje eilėje ne pasakų vaikui reikia, bet aiškaus ir tvirto tikrovės pažinimo. Mažam vaikui tikrovė yra lyg pasaka, kol jis pajėgia suprasti priežastis ir jų pasekmes. Patys paprasčiausieji dalykai mažam vaikui sukelia didžiausią susidomėjimą ir stebėjimąsi, pvz. kai daiktai krinta, pūkelis skraido, ugnis dega, dūmai kyla aukštytyn, garsas sklinda, veidrodis atspindi daiktus, daiktai meta šešėlį ir t. t. Šitokie dalykai mūsų nedomina, ir mes

į juos paprastai žiūrime be jokios minties, bet visai kitaip yra su mažu vaiku – jis trokšta tuoj pat gilintis, tyrinėti ir suprasti santykį tarp priežasties ir jos pasekmių. Tačiau kaip mielai mes jam pasakojame pasakas, taip šaltai nekartą jį atstumiamo nuo tikrovės tyrinėjimo.

KADA VAIKĄ MOKYTI SKAITYTI LIETUVIŠKAI?

U. JAUNIŠKIENĖ

ABAR, kai gyvename svetimuose kraštuose, yra labai svarbu, kad vaikai nemaišytų dviejų kalbų, bet pirma išmoktų kalbėti ir skaityti lietuviškai. 3 - 5 m. amžiaus vaikas yra labai imlus kalbai. Jis kalba labai domisi, greitai pasisavina jos žodžius ir labai lengvai gali atmintinai išmokti tai, ką jis nuolat girdi. Todėl su juo reikia drauge būti, kalbėtis, atsakyti į klausimus, sudaryti tinkamas sąlygas mokytis ir stebėti gyvenimo reiškinius.

Šio amžiaus vaiką išmokyti skaityti yra labai lengva. Išmokęs sava kalba skaityti, vaikas išgyvena pirmąją didelį džiaugsmą – jis gali pats skaityti! Yra be galo svarbu, kad vaikas, kol dar laisvas nuo svetimųjų įtakų, galėtų susigyventi su sava knyga ir laikraščeliu. Tik pirmiausia vaiko skaitytos knygelės, nagrinėti ir išgyventi pasakojimai gali turėti didelę tautinę auklėjamąją reikšmę, likti visuomet gaivu, įdomu ir naudinga. Visa tai ilgai jo atmintyje laikysis ir bus jo tolimojo skaitymo kriterijus.

Jei vaikas pradeda drauge mokytis skaityti savąją ir svetimąją kalbą, yra žalinga jo išsilavinimui ir kalbos išmokimui. Tokiu būdu kalbos išmokimas labai apsunkinamas. Jeigu vaikas pirma svetimąją kalbą išmoks skaityti, tai svetimoji auklėjimo įtaka ir svetimą kalbą įgytas išsilavinimas jojo sąmonėje užims pirmąją vietą ir bus jam artimesni už tai, ką vėliau duos savoji knyga ir savas auklėjimas. Prisiskaitęs svetimio charakterio knygelę, svetimios buities pasakojimų, savąją knygelę dar sunkokai tepaskaitydamas, vaikas nebepasidžiaug: lietuviška knygelė jam bus sunki skaityti nemėli ir jau kitą aptemdyta. Ji atrodys jam blanki ir nereikalinga, jo brangaus laiko gaišintojo ir temdytojo.

Penktaisiais ar šeštaisiais savo amžiaus metais (pakankamai išsilavinus, galima dar anksčiau) vaikas, išmokdamas savo gimtąją kalbą gerai skaityti ir rašyti, vispusiškai lavinasi ir stiprėja. Į svetimą mokyklą jis nueina jau pakankamai išsilavinęs. Vakaraš namie jau lengvai paskaitoma knygelė gali būti jam mėli. Kol jis įpras į mokyklinį gyvenimą, kol pradės ten ko nors išmokti, namie jis gali pramogaudamas toliau lavintis.

Bet ar tai galima ir vaikiu nekenksminga? Tikrai galima ir labai naudinga. Mūsų kalba, kaip tariame, taip ir rašome; kaip parašyta, taip skaitoma. Tai labai tinka vaiko amžiui. Bereikia tinkamo suderinimo ir tinkamo metodo.

Kaip apskritai gyvenime, taip ir savojo rašto mokant, daug lemia geras pagrindas. O geros sėkmės pagrindas, mokant vaiką skaityti, yra vaiko kalbos žodynas. Suprantamų žodžių bei sakinių skaitymas vaiką lengvai ir džiugiai nuteikia ir pasilieka jo atmintyje. Nesuprantamų žodžių skaitymas vaikui yra neįdomus, nesudaro noro skaityti ir greitai apkarsta – pasiseikimas dingsta. Todėl labai svarbu, kad vaikas iš pat pradžios šeimoje girdėtų gimtąją kalbą teisingą ir pakankamai žodingą. Nereikia bijoti tarmių, nes gimtoji tarmė lieka atmintyje žodingiausia ir turtingiausia išsireikimais. Ne tarmiškumas, bet svetimios įtakos mūsų kalbą sudarko ir skurdina.

Dabar, svetimybų įtakoje, jaunosiose šeimose jau daug žodžių yra prapuolusių, kurie, namie tebegyvenant, buvo reikalingi, visų žinomi ir mažutėliams aiškūs bei suprantami. Jie sudarė savosios kalbos charakterio dalį. Šeimoms dabar reikia savo kalbą nuolat kontroliuoti, kad svetimoji aplinka nenustelbtų savosios kalbos būdo.

ONA ALGMINIENĖ

JAUNIMO ORGANIZACIJŲ VAIDMUO ŠIANDIEN

Mes atsiradome išeivijoje, vengdami tapti grobuoniškos politikos auka. Kadangi tos politikos nepasotinami užsimojimai siekia apžioti visą pasaulį, tad atėjo laikas veikti platesniu mastu. Pirmiausia turime pasitikrinti, ar esame patys gerį atstovaują žmonės, turintieji stiprios dvasios privalumų, kad būtume pajėgūs atremti blogio kėslus.

Piktoji jėga, siekianti dabar įsigalėti pasaulyje, yra pamynusi po kojų natūralias žmogaus teises į gyvenimą, yra paneigusi patį žmogiškumo principą, griebdamasi žemiausių metodų žmogaus nudvasinimui. Iki šiol bandyti kovos metodai, atrodo, nėra sėkmingi. Nei diplomatija, nei politika, nei karo strategija, tur būt, negalės turėti lemiamos įtakos suplėšyti tam raudonajam tinklui, vis stipriau ir plačiau rezgiamam paglemžti įvairias tautas. Šių laikų modernizmo sukarikatūrintoje civilizacijoje, stingant aukštesnės dvasinės kultūros, žmonių moralė vis

labiau krinta, o tuo pačiu žmoniškumo priešai susilaukia vis daugiau pasekėjų. Tad ir kova su dabartine pasaulio blogybe turi būti pirmoje eilėje dvasinė. Nuo šios blogybės nugalėjimo priklausys ir mūsų tautinė laisvė. Į šią kovą ypač turėtų stoti mūsų jaunimo organizacijos.

Didžiausia bėda, kad daugelis nusišuka nuo akis badančios tikrovės ir skuba pasinerti arba senų idealų svajonėse, arba tūno medžiaginio gerbūvio kiaute, ramindamiesi šūkiu – apsieis ir be manęs! Bet tikrai neapsieis. Kovoje už žmoniškumą turi dalyvauti kiekvienas kilnios dvasios žmogus. Tad pirmutinis mūsų tikslas – tobulėti arba, anot Vydūno, šviesėti, žmogėti. Tik patys turėdami dvasinės šviesos, galėsime ją skleisti kitiems.

Kaip tik šiam tikslui, t. y. dvasinei tobulybei siekti, lietuviai įkūrė ateitininkų organizaciją su šūkiu: "Viską atnaujinti Kristuje!" Per pusšimtį metų ateitininkų veikla ne tik neišblėso, bet sušvito dar ryškesnėmis spalvomis. Vis dėlto atrodo, kad dabar jiems geriau tiktų šūkis: "Atsinaujinti Kristuje!" Atrodo, kad tik savęs atsinaujinimo dabar siekiama jų susirinkimuose, stovyklose ir bendrų pamaldų bei arbatėlių metu, pasidalinant mintimis, praeities prisiminimais ir kartojant šūkį: "Į kalnus, į viršūnes!" Žinoma, savęs atsinaujinimas yra būtinais reikalingas ir girtinas, bet negalima čia sustoti – reikia stengtis naujinti ir kitus, visą aplinką. Savęs ir kitų atnaujinimas turi eiti drauge: stengiantis atnaujinti bei tobulinti kitus, lengviau ir save tobulinti.

Aišku, kad ir skautų sąjungos įkūrėjas turėjo tą patį tikslą – priartinti žmogų prie Gėrio per kūno ir dvasios užgrūdinimą gamtoje ir per gerus darbelius, kasdieną tarnaujant Dievui, tē-

vynei ir artimui. Lietuvoje tokia skautų dvasia buvo labiau ryški. Reikia tikėtis, jog ir čia, Amerikoje, skautybė nėra tik forma be turinio.

Kartą, nepriklausomybės metais, Šiauliuose Vilniaus gatvė ėjo moteris vedina kelių metų vaikučiu. Be to, ji dar nešėsi didoką ryšulį. Vaikas, kiek paėjęs, verkė – prašėsi panešamas. Viena ranka nešti vaiką, kita ryšulį moteriai buvo per sunku. Pastačiusi vaiką ant žemės, ji liepė jam eiti, tačiau vaikas neklausė. Tuo tarpu ėjęs pro šalį vaikinys pasisiūlė panešti ryšulį. Moteris neryžtingai žvalgėsi. "Nebijok, tamsta, aš esu skautas", pasakė vaikinys, ir moteris su pasitikėjimu įdavė jam savo ryšulį.

Kitas pavyzdys. Klaipėdos pajūryje vasaros sekmadienio popietę paplūdimys buvo tirštai apgultas suaugusiųjų ir vaikų. Vakarop viena motina pasigedo vaiko. Ji ėbavo, žvalgėsi, bet vaikas nesirodė. Galop motina ėjo verkdamą nuo vieno žmogaus prie kito ir pasakojo, jog jos mergytė šalia žaidusi, kai ji pati užsisukusi kalbėjosi su kaimyne. Tuo tarpu mergaitė dingusi. Dvi jaunuolės, pašokusios nuo smėlio, ėmė teirautis, kuo vardu dukrelė, kaip atrodė, po to, bėgdamos išilgai paplūdimio, šaukė: "Ar čia yra skautų? Vaikas prapuolė, reikia ieškoti!" Atsirado dar keli skautai, pasiskirstė, kas lips į kopas, kas braidys po vandenį. Ir mergytė buvo rasta kopose, tarp pušelių, užmigusi.

Prieškariniais laikais skautai ieškoje ieškojo progų atlikti gerą darbą. Skautai skyrėsi iš kitų savo mandagumu ir paslaugumu. Ar ir dabar taip yra? Tai yra rimtas klausimas, kuriuo turėtų susidomėti skautų vadovai ir žiūrėti, ar gyvenime yra vykdomi gražūs ir kilnūs šios organizacijos idealai.

Paprastai į skautų ir ateitininkų eiles stoja paaugliai. Kai subręsta, daugelis iš veiklos išsijungia, palikdami mažam idealistų skaičiui tęsti duotus pasižadėjimus bei vadovauti jaunesniesiems. Atrodo, lyg organizacinė veikla būtų tik jaunystės pramoga, o ne pareiga visą amžių puoselėti pasirinktą idėją. Gal taip įvyksta dėl to, kad pirmaisiais organizacinės veiklos

metais per mažai buvo įsisąmoninta siekiamo tikslo svarba, nebuvo pakankamai susipažinta su organizacijos idealu, trūko subrendimo ir pasiryžimo to idealo laikytis visą amžių. Idėjinė organizacija yra gyvenimo mokykla, reikalaujanti rimtai paruoštų, vaizdingų pamokų ir įtikinančių minčių vykdyti pasižadėjimus visą gyvenimą.

Ateitininkai ir subrendusiame amžiuje daugiau pasilieka ištikimi visą laiką savo organizacijai, skautai gal kiek mažiau. Čia kalbama apie tas dvi organizacijas dėl to, kad jos yra beveik vienintelės, rodančios kelią į dvasinės kultūros aukštumas, kas, ypač šiais laikais, yra būtinybė. Būtinai yra reikalinga apsišarvoti šviečiančiais dvasinių žygdarbių pavyzdžiais, norint atsispirti komunizmo ir materializmo skleidžiamai įtakai.

Komunizmas daugiausia yra laimėjęs ne ginklais karo frontuose, bet savo propaganda ir pagrindine veikla visame pasaulyje. Ypač jiems lengvai sekasi suklaidinti ir patraukti nepažįstančius tikrovės. Tad mums yra būtina tą tikrovę atskleisti ir atidaryti tiesai žmonių akis. Nereikia manyti, jog tai gali sėkmingai atlikti tik valdantieji sluoksniai. Čia gali labai daug įtakos padaryti kiekvienas geros valios žmogus. Kiekvienas pilietis turi tapti misijonierium ir, pasinaudodamas spaudos bei žodžio laisve, skelbti pasauliui tiesą. Ypač šiam darbui tinka jaunimas, kuris yra čia išėjęs mokslus ir gerai moka vietinę kalbą. Jis gali labai daug šiam kilniam tikslui pasitarnauti straipsniais, paskaitomis ir privačiais pasikalbėjimais.

Labai puiki priemonė jaunimo auklėjimui ir žmonijos švietimui galėtų būti filmai ir televizija. Deja, juose daugiausia tematome žmonių šaudymus iš pasalų ar atvirai, antausių skaldymus, kruvinas muštynes. Visa tai dažniausiai tik dėl to, kad būtų galima pasinaudoti svetimu turtu. Į neskaitlingus susipratusių gyventojų protestus dėl televizijos programų buvo atsakyta, kad taip daroma, atsižvelgiant į visuotinę skonį – į masių pageidavimus. Jiems nesvarbu, kad masės taip pat yra reikalingos auklėjimo. Jiems ne auklėjimas, o pinigai svarbu.

Žinant, kad pinigai ir daugumos nuomonė šiems televizijos ar filmų biznieriams yra svarbiausia, reikėtų ir stengtis juos apipilti laiškais, reikalaujančiais geresnių programų. Kai jie pajus, kad dauguma neina su jais, atsidurs pavojuje ir jų piniginės. Tik šis motyvas juos gali paveikti. Mūsų jaunimas čia galėtų daug padaryti. Jeigu visi apie tai pagalvotų ir pasiryžtų rašyti protesto laiškus, prikaltindami

šiam darbui ir svetimtaučių jaunimą, tai tie biznieriai būtų užversti laiškais, ir pasisekimas būtų užtikrintas. Tad tik vieno dalyko mūsų jaunimui trūksta: pabusti iš apsnūdimo ir imtis energingos veiklos! Tai būtų pati naudingiausia ir konkrečiausia jaunimo organizacijų veikla.

DEŠIMT PRIEŽASČIŲ, DĖL KO AŠ NEDRAUGAUJU TIK SU VIENU (NESU "GOING STEADY"):

1. Noriu pabūti jauna ir pasidžiaugti savo jaunyste. Juk paskui visą gyvenimą turėsiu gyventi tik su vienu.
2. Noriu daugiau pažinti ir kitus berniukus.
3. Nenoriu atsisakyti laisvės, nenoriu savo jaunystę praleisti lyg prie stulpo prišta.
4. Nenoriu atsisakyti draugių, nes žinau, kad tos, kurios draugauja tik su vienu, pamažu išslysta ir iš draugių ratelio.
5. Nenoriu įpareigoti kito, tegul ir jis pabūna laisvas.
6. Nenoriu su juo vakarais sėdėti užgesintame automobilyje, ko, draugaujant tik su vienu, beveik negalima išvengti.
7. Noriu būti sau žmogus, bet ne kito nuosavybė.
8. Nenoriu veltui leisti labai daug laiko pasimatymams, laiškam ir t.t.
9. Žinau, kad kitos, kai po tokio ilgo draugavimo su vienu sukuria šeimą, dažniausiai nesijaučia laimingos, nes juodviem jau viskas nusibodę.
10. Tokiu savo elgesiu noriu savo drauges įtikinti, kad galima būti laimingai ir linksmi, nesusirišant su vienu, bet draugaujant su visais.

Štai mano priežastys nedraugauti su vienu, bent dar nepradėjus universiteto. Ar Tu sutinki su manim? Parašyk!

16 m. m e r g a i t ė

A. GRAUSLYS

MEILĖS UGNIS

Tokiu vardu yra pavadinta neseniai pasirodžiusi kun. dr. K. A. Matulaičio, M.I.C. knyga. Šiuo nemažu kūriniu autorius praturtino mūsų labai negausią religinę literatūrą. Jei apskritai bet kurios lietuviškos knygos pasirodymas yra svarbus įvykis, tai religinės knygos pasirodymas yra sensacija. „Meilės ugnies“ pasirodymas yra mums nepaprastas įvykis ir dėl to, kad tai ar tik nebus pirmoji lietuvių kalba knyga, kurioje rašoma apie aukštesnę dvasinio gyvenimo sritį — religinę mistiką. Tad šios knygos turinys daugeliui skaitytojų bus neįprastas ir gal tik pirmą kartą užtinkamas.

Knygoje aprašomas sielos stovis, kuri jau išėjusi iš apsisvalymo kelio, t. y. nusikračiusi sunkiomis ir sąmoningai prieleistomis lengvomis nuodėmėmis, perėjusi apšvietimo kelią (sutvirtėjusi dorybėse ir apdovanota aukštesnėmis Dievo malonėmis), jau yra vienybės su Dievu kelyje, kurį charakterizuoja ypatingai aukštas Dievo meilės laipsnis. Gal dėl to ir šis mistinės teologijos traktatas pavadintas „Meilės ugnimi“.

Knygos autorius yra vienas tų neskaitlingų dvasiškių, kurie yra susirūpinę šios rūšies literatūra. Tai yra tikri dvasinio gyvenimo mokytojai. Įvade pasisakoma, kad knyga skiriama aukštesnės tobulybės siekiančioms, bet per mažai šiais klausimais nusimanančioms sieloms. Iš įvado aiškėja, kad autorius, rašydamas šią knygą, naudojo didžiaisiais dvasinio gyvenimo klasikų ir didžiausių katalikybės mistikų raštais (šv. Tomo Akviniečio, šv. Jono nuo kryžiaus ir šv. Teresės). Knyga visur remiama šv. Rašto ir minėtų mistikų ištraukomis, o be to, kaip ir dera Dievo tarno arkiv. J. Matulevičiaus beatifikacijos bylos skatintojui, ji autoriaus išmarginta ir šio Dievo tarno raštų ištraukomis.

Rašydamas šią knygą autorius, be abejo, turėjo labai daug padirbėti jau vien dėl to, kad jam teko ieškoti ir kurti mistinės teologijos terminologiją lietuvių kalba. O mistinės teologijos mokslo sunkumas ir noras kaip galima suprantamiau jį perduoti reikalavo ypatingo autoriaus dvasios įtempimo ir darbo. Tad knyga yra nelengvai skaitoma ir reikalaujanti ypatingo atsidėjimo. Ji ne visų galės būti suprantama. Man ją beskaitant, net susidarė įspūdis, kad minėtų mistikų originalai kai kur yra net lengviau suprantami negu šios knygos minčių eiga. Tuo nedarau autoriui priekaišto, nes yra suprantama, kad kondensuoti, sutraukti veikalai visada yra sunkiau suprantami, kaip ir kondensuotas maistas yra sunkiau virškinamas. Rašant tokiais sunkiais klausimais, beveik negalima išvengti didesnio ar mažesnio turinio drumzlinumo. Jeigu ir gamtiniu atžvilgiu pasąmonės sritis yra tamsi bei paslaptinė, tai daug paslaptingesnis turi būti atngamtinis gyvenimas.

Gal svarbiausia šios knygos nauda bus ta, kad ji suintriguos skaitytoją ieškoti šiais klausimais ir daugiau žinių, skaitant didžiųjų mistikų raštus (jeigu jis mokės svetimas kalbas). Gilesnės dvasios skaitytojai tikrai bus dėkingi autoriui už šį didelį darbą.

ŽMOGAUS IŠSIVYSTYMO PSICHOLOGIJA ALĖ RŪTA

Beveik prieš metus pasirodęs, bet lietuvių spaudoj mažai teminėtas, prof. dr. Justino Pikūno naujasis veikalas „Psychology of human development“ vertas visų dėmesio. Šis mokslinis veikalas parašytas gražia anglų kalba, lengvu stiliumi, įkandamu užsieniečiui inteligentui. Prie šio veikalo dr. J. Pikūnui, Detroito universiteto psichologijos profesorius, talkininkavo kolega dr. Eugene J. Albrecht ir dar pora žmonių. Šis darbas buvo atspausintas jau 1959 m. Detroito universiteto leidiniu, pavadintu „Development psychology“ ir naudotas net šešių instruktorių universitetiniame darbe.

Tai lyg ir vadovėlinio tipo knyga, dabar plačiai naudojama kolegijų ir universitetų visur Amerikoje, bet išplėsta ir pagilinta taip, kad pagrįstai pretenduoja į rimtą mokslinį veikalą, kuriame jau atsispindi autoriaus pažiūros į žmogų ir jo mokslinių tyrimų metodai.

Į žmogų autorius žiūri kaip į transcendentinę būtybę. Jam svarbu ne vien šaltai mokslškai žmogaus psichines galias ir jų vystymosi etapus panagrinėti, bet ir užsiminti, kaip ir kam jos kreiptinos, kad Dievo įkvėptas žemės tvarinys pasiektų savo tikslą. Todėl jaučiami moralinis ir religinis momentai.

Psichologinis žmogaus vystymasis analizuojamas atskirais tarpsniais, bet sintetiniu būdu. Tai pabrėžia veikalo pradžioje ir pats autorius. Jis tvirtina, kad negalima žmogaus stebėti atskirų aspektų šviesoje. Žmogaus individualybė yra integralinė. Pavyzdžiui, jeigu ją imsime stebėti socialiniu aspektu, vis tiek įsijungia drauge intelektualinės, kūrybinės, emocinės ir kitos galios. Galima konstatuoti atskirus psichologinių pasireiškimų faktus, bet jų priežastimi bus visas žmogus. Ir jei psichologinėse studijose ignoruotume nors vieną aspektą, ignoruotume visą žmogų.

Pažinti žmogų, sako autorius, dar nereikia jį auklėti. Taip pat, kad ir pilnas pažinimas, negarantuoja sėkmingo ir laimingo gyvenimo. Bet pažinimas padeda auklėti ir auklėtis. „Pažink pats save!“ – buvo vienas svarbiausių graikų filosofo Sokrato posakių. Pirma žmogų pažink, tada auklėk, – sako ir modernieji pedagogai.

Prof. dr. J. Pikūno „Psychology of human development“ yra auksinis raktelis patekti į žmogaus vidinių galių labirintus. Žmogus čia pradedamas nagrinėti dar prieš gimimo tarpsnį. Jau vaisius motinos iščiuje yra veikiamas įvairių aplinkos įtakų bei tėvų nusiteikimų, jau ten formuojamas žmogus. Tai svarbu žinoti laukiančioms motinoms.

Kaip auga ir ugdosi žmogus, ir kas nulemia jo išsivystymą?

Visą gyvenimą žmogus jaučia impulsą augti ir bręsti, progresuoti, patirti, atrasti, siekti naujo, tobulėti. Pagrindiniai fiziologinio žmogaus vystymosi faktoriai yra: paveldėjimas, aplinka ir polinkiai (self direction). Vaikas gali paveldėti iš apie penkių tėvo ir motinos kartų. Štai kodėl niekad nėra šeimoj dviejų visiškai panašių vaikų, nėra visame pasauly „dvy-nukų“; tai įrodo pirštų nuospaudų ir rašysenos skirtumai, taip pat dvasinių labirintų įvairybės. Kiekvienas organizmas funkcionuoja skirtingai, ir žmogus vystosi įvairiomis fazėmis ir įvairiomis kryptimis.

Pirmiausia išsivysto žmogaus galva (gimstant – 20% viso kūno, bręstant – tik 8%). Vystantis protui, keičiasi elgesys. Vystymosi fazės skirtingos ne tik individams, bet ir pačios savy normuotos bei charakteringos. Užtat kūdikis tai nėra vaikas miniatiūroj, ir vaikas – nėra suaugęs žmogus miniatiūroj. Kiekviena fazė turi savo charakterio skirtybes, vystymosi ir augimo laipsnius bei normas.

Žmogaus ūgis nustoja didėti apie 20-tus metus. Fizinis stiprėjimas vyksta iki maždaug 45 m. Po to pamažu silpsta, o po 70 m. silpnėjimas bei susidėvėjimas vyksta sparčiu tempu. Didžiausias protinis augimas yra tarp 20 ir 25 metų amžiaus.

Įtakingi faktoriai psichiniam - dvasi- niam žmogaus vystymuisi yra: šeima, gyvenamoji aplinka, mokykla, visuomenė ir kultūra.

Yra šios pagrindinės žmogaus gyvenimo fazės:

Ankstyvoji kūdikystė (iki 13-15 mėn.) – kai vaikas jau pradeda vaikščioti, suprasti kalbą ir jaučia norą pats kalbėti. Ligi 6 mėn. kūdikio impulsai siekia daugiausia patogumų. Verkia, jei šalta, alkana ir t. t. Apie 10-tą mėn. jau ima siekti dėmesio (meta daiktus žemėn, kad jam vėl paduotų...)

Vėlyvesnioji kūdikystė (15 mėn. – 2 ar 2½ met.) – kai jau ima domėtis knyga, paveikslais, televizija, nori visa imti, atidaryti, patirti. Klausinėja “kas tai”? Tuo keliu vaikas vystosi. Knygos autorius tvirtina, kad vaikų gardeliai (playpen) kenkia normaliam vaiko vystymuisi, nes uždarytas jis neturi progos tiek pažinti savo aplinką ir patirti (siekdamas, griūdamas, čiupinėdamas daiktus ir t. t.).

Tretieji - ketvirtieji vaiko metai yra lyg ir tarpiniai tarp fazių ir gana kritiški (kaip vėliau brendimo metai). Dabar vaikas nori “pasirodyti”, įtikti suaugusiems, nori būti myluojamas; ima labiau mėgti ir savo amžiaus draugus. Prasideda klausimai “kodėl”, “kaip” ir “kam”. Charakteringa šiam amžiui baimė ir pavadas (tėvų meilės mažesniui).

Vidurinioji vaikystė (6-9 m.). Tęsiasi klausimai “kaip” ir “kodėl”. Vaikas pradeda taikytis prie draugų. Jį daugiau veikia kaimynai, mokykla. Psichologiniai tyrimai rodo, kad penktieji šeštieji metai yra pagrindiniai ir lemiamieji charakterio susiformavimui. Užtat to amžiaus vaikams ypač yra svarbios sveikos aplinkos, geros mokyklos, tėvų elgesio ir nusiteikimų įtakos.

Vėlyvesnioji vaikystė (9-11, 12, 13 m.).

Ši fazė ilgiau tęsiasi berniukams, nes mergaitės anksčiau pradeda brendimo amžių. Šiam laikotarpiui charakteringa domėjimasis dalykų priežastimis, emocijų valdymas, atsakomybės už savo veiksmus pajutimas. Būna ir svyravimų, nepastovumo. Kartais jau prasideda “sukilimas prieš tėvus”. Labai nori įsijungti į grupę (“gangs”). Nemėgsta kitos lyties vaikų. Veržiasi dirbti, užsidirbti pinigų. Šio amžiaus vaikui labai reikalinga namų šiluma, jų supratimas. Šiuo metu vystosi religiniai charakterio pagrindai, jeigu kas i juos kreipia dėmesio.

Brendimo amžius – tai “lyg sapnas tamsią naktį, kur staigios šviesos labiau akina negu kelią nušviečia”. Tai problemų ir įvairių sunkumų amžius. Vaikas veržiasi išsiplėsti iš vaiko amžiaus, bet instinktyviai dar bijo tapti suaugusiu. Vaikų - tėvų konfliktai kyla dėl to, kad jaunas žmogus stipriai laikosi savos individualybės ir labai trokšta būti tokiu pripažintas, koks jis yra, o tėvai dažniausiai nori juos ugdyti “ant savo kurpaliaus”.

Autorius brendimo amžių skirsto į du: puberteto (kada sparčiai vystosi fiziologiškai) laikotarpį ir, kiek vėlesnį, paaugulio (adolescent) tarpinį, kai bręsta protinės galios ir formuojasi charakteris.

Paaugulio arba jaunuolio fazė pereina į:

Ankstyvesnį suaugusiųjų amžių, kada:
1. pasirenkamas pašaukimas (apie 25 m.)
ir 2. susirandamas gyvenimo draugas.

Vėlyvesnio suaugusiųjų amž. svarbesni bruožai: pastovumas, atsakomybė, nepriklausomumas.

Yra daug nesubrendusių žmonių net ir vėlyvesniame suaugusiųjų amžiuje. Tai tie, kurie nevaldo emocijų, nesilaiko žodžio, nejunta atsakomybės, nuolat kaltina kitus ir t. t.

Senatvė – kai žmogaus fizinis ir psichinis silpnėjimas verčia retinti darbus, mažiau judėti. Fizinės galios silpsta greičiau nei protinės. Gerieji senatvės priva-

ALĖ RŪTA

FLOWER DRUM SONG

Tur būt, dar nė viena rasė ar tauta taip spalvingai nepasirodė Hollywoode, kaip šiame filme kiniečiai. Universal-International studija su gabiais filmų direktoriais Ross Hunter ir Henry Koster, atrodo, norėjo parodyti ir parodė įdomius kiniečių charakterio bruožus, jų savotiš-

lumai: turėjimas daugiau laiko sau: mąstyti, gėrėtis estetinėmis vertybėmis ir t. t.

"Psychology of human development" labai įdomu ir naudinga pasiskaityti tėvams ar būsimiems tėvams, auklėtojams, dvasiškiams. Taip pat, studijuojančiam jaunimui. Įdomus veikalas ir senesniems, nes čia daug vietos skiriama vyresniojo amžiaus problemoms. Žinios apie žmogų ir jo vystymąsi čia aiškios, kondensuotos, su auklėjimo tendencija. Jaučiamas autoriaus naujausių metodų pažinimas žmogui atskleisti.

Veikalas pusketvirto šimto puslapių, kainą \$6.50. Kas norėtų jį įsigyti, galėtų kreiptis į prof. dr. J. Pikūną, University of Detroit, 4001 W. McNichols Road, Detroit 21, Michigan.

kus papročius, senųjų tradicijų ir modernėjančių Kinijos vaikų konfliktus, jų poetiškas dainas, gražius apdarus, o taip pat jų praktišką būdą, diplomatiją, bizniškus sugebėjimus. Kadangi kiniečiai parodomi ne jų žemėje, o Amerikoje (San Francisco Chinatown), tai įpinama nemažai amerikietiško patriotizmo ir pačių paskutinių modernizmo apraiškų jaunų žmonių pomėgiui: "bytnikų" susirinkimų, seksualių šokių, populiaraus sporto, naktinių klubų su gražuolėmis, meilės dainų.

Šiam gerai pastatytam muzikiniam filmui (ankstesniam Broadway vaidinimui) paimta ne labai gudri ar įdomi istorija iš to paties vardo C. Y. Lee romano. Kinietė mergaitė, lydima tėvo, atvažiuoja iš savo krašto ištėkėti. Kukli, nusižeminusi, gražiai dainuojanti, sveika jaunuolė patinka senosioms kiniečių tradicijoms ištikimiems tėvams, kurie ją perša savo sūnums, jau moderniems amerikiečiams, ieškantiems meilės nuotykių ir sužadėtuinių. Pabaiga banaliai laiminga, vainikuota dvejomis vedybomis. Gilesnių minčių nėra. Tos mergaitės (Miyoshi Umeki) tyrumas ir nuoširdumas vyresniųjų gali būti priimtas kaip geras pavyzdys mergaitėms, bet daugumas jaunimo ją gal palaišys pajuokos objektu: tokia atsilikusi, neišmananti apie meilę ir negudri... Ją nustelbia naktinių klubų šokėja (Nancy Kwan), grakšti ir koketiška, kurios filosofija ir gyvenimo tikslas – "būti moterim": žavėti, patraukti, vilioti ir pagaliau turtingai ištėkėti.

Jaučiamas filmo sudurstymas iš įvairiausių vaizdų ir minčių, kad tik būtų galima patraukti didesnę žiūrovų skaičių. Čia yra ir kuklumo, ir nusižeminimo, ir paklusnumo; yra maištavimo prieš tėvus ir senus papročius. Yra nuotykių su policija, nelegalaus įvažiavimo į Ameriką; yra geraširdiškumo, naivumo, romantizmo; keliuose posakiuose net žybtelia kinietiška išmintis. Yra kraštutiniškai modernių šokių, bet duodama ir pusiau klasikinio baleto su svajonėse regimais fantastiniais, romantiniais vaizdais. Čia parodomas savotiškas klajoklis dr. Li (Kam

Tong) su gražiai dainuojančia dukra, lyg ir laisva menininke, atvykęs į Ameriką ieškoti nuotykių. Parodomi ir stambūs biznierių San Francisco mieste, moką panaudoti kapitalo ugdymui savo krašto valgius, drabužius ir gražias rytietiškas tradicijas. Visko čia rasi. Bet šie įvairumai sulipdyti gana vykusiai, sukančiant apie pagrindinės intrigos ašį, jungiami gerai atliktų dainų. Solo dainuoja James Shigeta, Nancy Kwan, Miyoshi Umeki, Juanita Hall, Reiko Sato; taip pat dainuoja jų duetai ir choras.

Apie tris minutes filme rodomi garsaus kiniečio dailininko Dong Kingman piešti originalūs Kinijos vaizdai. Alfred Newman muzika graži ir tinkama šiam festivaliniam filmui, nors vietomis per garsūs tonai rėžia ausį.

Aktoriai (visi tik rytiečiai) savo vaidmenis atlieka gerai; ypatingai geri šokėjai; filme baletų gausu. Filmas labai įvairus, spalvingas, nenuobodus žiūrėti, geras išsiblaškymui ir poilsiui. Apsčiai yra "kūniškumo" ir moteriškojo koketizmo, kuris jaunimui geru pavyzdžiu nebus. Mergaitės, pamačiusios šį filmą, gali tik išmokti tuštumo ir pavojingo Nancy Kwan ar kitų žavių šokėjų beždžioniavimo.

Kiniečių tautos populiarinimui Amerikoje ir kituose kraštuose, kur tik šis filmas bus rodomas, daug padės. Nėra čia tautos istorijos nei politinių vargų, bet originalios tradicijos (rodomas Naujų Metų paradas, vestuvės), menas, jų puikus spalvotas šilkas, darbštumas, sumanumas, sugyvenimas šeimoje palieka malonų įspūdį apie Kinijos žmones.

Bežiūrint šio filmo, kilo mintis, kad būtų gera ir mums, lietuviams, parodyti pasauliui ką nors panašaus. Mūsų tradicijos, dainos, tautiniai šokiai, drabužiai, gal būtų, amerikiečiams bei kitoms tautoms atrodytų ne mažiau "orientališki", paslaptingi ir įdomūs už kiniečių. Filmas vis dėlto yra milžiniška garsinančioji priemonė. Visokeriopai turtingas lietuviškas filmas, perduotas anglų kalba, kažin ar tik ne daugiau pritrauktų mūsų tautai simpatijų ir užuojautos bei politinės pagal-

bos negu daugelio mūsų tautinių minėjimų rezoliucijos?

JUOZAS VAIŠNYS, S. J.

KING OF KINGS

Jau daug kartų buvo mėginta scenoje ar filme atvaizduoti Kristaus gyvenimą ir kančią, bet geriausiais atvejais šis užsimojimas yra pavykęs tik vidutiniškai. Šį kartą, filme "King of Kings", nepasiekta nė vidutiniškumo. Atrodo, kad vienintelis šio filmo iniciatorių tikslas buvo stambios įplaukos, todėl filmas taip paruoštas, kad tiktų plačiausioms masėms ir visoms religijoms, o ypač stengtasi neužgauti žydų, kurių protėviai persekiojo, kankino ir prie kryžiaus prikėlė Kristų. Dėl šios priežasties kai kurios scenos taip atskleistos ir pakeistos, kad nesiderina su Kristaus kančios aprašymu evangelijose. Ir kažin ar bus sulaukta daug įplaukų? Kai kurie, susidomėję šio filmo tema, nueina, pažiūri ir išėję savo draugams pasako, jog neverta brangiai mokėti už bilietą, išsėdėti kino salėje tris valandas ir gadinėti nuotaiką, žiūrint į tokio menko skonio mišrainę.

Geriausios Jeffrey Hunter pastangos atvaizduoti Kristų dažniausiai nueina niekais. Bet gal nė vienas žmogus, nė geriausias artistas niekad nesugebės tinkamai atvaizduoti Dievo - Žmogaus. Airių artistė Siobhan McKenna teįstengia atvaizduoti vidutinio amžiaus dorą kaimelio našlę, bet jokia būdu ne Dievo Motiną. Šv. Petro vaidmeniui parinktas toks tipas, kuris daug geriau suvaidintų Judą. Šešiolikinė čikagietė Brigid Bazlen, neseniai žavėjusi vaikus televizijoje, turi sukurti garsų Salomės šokį, už kurį Erodas Antipas jai žadėjo pusę karalystės, bet žiūrovai už jos šokį, tur būt, nepasiūlytų nė pusės dolerio. Judo ir Barabo vaidmenims parinkti toki tipai, kurie daug geriau tiktų atvaizduoti šv. Petrą ar kitą kurį apaštalą. Nei Barabas, nei vyriausias kunigas Kaipas, nei kitas kuris nors žydas nedaro labai

REDAKCIJOS ŽODIS

Įvedame šį naują skyrių, norėdami duoti vietos skaitytojams pasisakyti įvairiais klausimais, turinčiais kokią nors ryšį su „Laiškais Lietuviams“. Kartais, panašiai kaip ir šiame numeryje, spausdinsime ir ilgesnius laiškus, jeigu manysime, kad jie bus naudingi ir vertingi daugumai skaitytojų, bet paprastai čia bus dedami trumpi skaitytojų pasisakymai.

Rašančiųjų pavardės bus po jų laiškais dedamos, jeigu nebus paminėta, kad jie to

nepageidauja ir nori pasirašyti tik slapyvardžiu arba inicialais. Į anoniminius laiškus redakcija paprastai nekreipia dėmesio.

Tad laukiame skaitytojų laiškų. Ypač dabar mums naudinga sužinoti, ką jie galvoja apie naują šio žurnalo išvaizdą. Manome, kad šie pagerinimai ir reformos daugumai patiks. Tačiau už visa tai metams reikia pridėti apie du tūkstančius dolerių. Vis dėlto prenumeratos mokesčio nepakeliame, žinodami, kad kituose kraštuose yra nepasiturinčių skaitytojų ir tikėdamiesi, kad tie, kurie gali, prie prenumeratos mokesčio vieną kitą dolerį laisvu noru pridės, nes vien tik iš prenumeratos (3 dol.) „Laiškai Lietuviams“ išsilaikyti negali. Tad už visokeriopą paramą ir bendradarbiavimą visiems nuoširdžiai dėkojame.

KODĖL NEBERAŠOMA APIE VYRĄ IR ŽMONĄ?

Mano supratimu, „Prie šeimos židinio“ skyriuje esą straipsniai neatsako į tikrąją šeimos židinio gvildenimą. Praėjusiais metais apie 99% šiame skyriuje buvusių straipsnių gvildeno tik vaiko arba kūdikio klausimus. Pasigendu visą šeimą liečiančių straipsnių. Praeityje buvo daugiau

blogų išpūdžio. Juodžiausiai yra atvaizduoti tik du nežydai: Erodas ir Pilotas.

Filme labai maža Kristaus dieviškos asmenybės atspindžių, bet labai daug triukšmo, sąmyšio ir žiaurių kovų. Kai kurios scenos labai keistos ir net juokingos. Alyvų darželyje Judas bučiuoja Kristų visiškai pagal Hollywoodo stilių: į lūpas ir su ilgoku išlaikymu... Kai fariziejai, paėmę akmenis į rankas, nori užmušti viešąją nusidėjėlę, tai ir Kristus paima akmenį ir, juo grasindamas fariziejams, sako: „Kas iš jūsų yra be nuodėmės, meskite pirmas į ją akmeniu!“ Visi iš rankų

išmeta akmenis. Išmeta ir Kristus. Lyg norima tuo parodyti, kad ir Jis nesąs be nuodėmės. Ši be galo jautri ir graži Kristaus gailestingumo scena visiškai nubanalinta ir paversta niekais, o gal net dvelkianti blasfemija.

Žiūrint šio filmo, kyla mintis, kad Amerikoje taip dažnai imamos filmams temos iš šventraščio, taip dažnai čia net ir aiškių masonų yra minimas Dievo vardas gal tik dėl to, kad su Juo būtų galima labiau apsiprasti ir kad nebūtų taip baisu laužyti Jo įsakymus.

rašoma apie vyrą ir žmoną, o dabar tik apie vaikus.

Kaip nuolat kurstoma ugnis dega, taip ir šeimoje vyrui ir žmonai nuolat reikia ieškoti jų sugyvenimą palaikančių ramsčių. Kodėl nepakartoti 1954 m. duotų patarimų moterims ir vyrams? Kodėl jų daugiau neparyškinti? Kodėl nepriminti vyrui ir žmonai tas smulkmenas, iš kurių susideda šeimos gyvenimas? Dideles klaidas rečiau padarome ir padarę greičiau atleidžiame, bet smulkmenos – tai tęsinys be galo. Pvz. žmona patingi rytą atsikelti ir susitvarkyti, kad vyrą sutiktų su skaniais pusryčiais ir linksma šypsena. Vakare, vyrui parėjus, būna užsiėmusi vaikais ar televizija, kad užmiršta, jog vyras jau namie. Vyrai pradžioje vedybinio gyvenimo savo vyriškuose reikalavimuose buvo švelnūs ir taktiški, o dabar? Prieš vestuves nešė dovanas ir gėles kiekviena proga, o dabar užmiršta žmonos vardines, vedybų sukaktis ir kitas panašias progas, aiškindamiesi, kad mes jau ne šešiolikiniai. Tai yra tik gyvenimo smulkmenos, bet jos nuolat dilgina vieno ar kito širdį.

Dar viena tema būtų uošviai ir tėvai. Paprastai tėvai užtaria savo vaiką, kaltindami priešingą pusę. Ypatingai jie kišasi į vaikų auginimą, aiškindami, kad jų laikais vaikai buvo kitaip auginami. Matydami kokį nors nesusipratimą šeimoje, visuomet palaiko savo vaiko pusę. Būtų daug geriau, kad vietoje nuolatinių kritikų ir patarimų jie savaitgaliais kartais padabotų vaikučius, išleisdami dukrą ir žentą arba sūnų ir marčią kur nors išeiti ar išvažiuoti. Juk dažnai tokios mažos jūdviejų išskylėlės daug geriau išlaikytų pusiausvyrą šeimoje negu kitų kritikos ir patarimai.

Ir šeimų daktarams reikėtų straipsnio. Jis skaitosi šeimos daktaras, o kai pacientei dėl sveikatos reikia atostogų, tai nepasikalba apie tai su vyru, bet palieka jai

vienai šį klausimą spręsti, dėl ko namuose kartais kyla įvairių nesusipratimų ir nervų gadinimų. Arba kai po kūdikio dėl tam tikrų priežasčių daktaras nepataria daugiau šeimos, dėl ko jis nepasikviečia vyro ir jam apie tai nepaaiškina, o palieka vienai moteriai kovoti?

Visos mamos daugiau ar mažiau sielojasi vaikais, bet daugiausia dukromis. Bijoj, kad per anksti nedraugautų, kad nepaslystų, kad gautų gerą vyrą ir t. t. O ar mamos moko savo sūnus būti gerais draugais mergaitei ir žmonai, būti nuoširdžiais ir paslaugiais?

Daugiausia visi rašo apie kūdikius ir jaunuolius, o tas tarpinis, mokyklinis amžius yra visai pamirštas. Nejaugi šis amžius toks nereikšmingas? Būtų malonu, kad kas nors parašytų apie šio amžiaus vaikų žaidimus, laisvalaikio sunaudojimą, apie paslaugumo bei didvyriškumo ugdymą. Pravartu būtų priminti vyrams, kad 4-5 metų jų sūnus jau reikalingas tėvo draugystės, bendro užsiėmimo, pvz. inkilėlio sukalimo ar ko nors panašaus. Paprastai mūsų vyrai sako, kad kai sūnus bus 13-14 m., tai jis juo daugiau užsiims, o dabar vaikui pakanka motinos sijono.

O kaip praveisti vaikų gimtadienio vaišes ar kitas jų šventes? Ar užtenka, kaip dabar daugumas daro, vaikus sugrūsti į rūšį dūkti, o patiems uliavoti iki vėlyvos nakties prie valgiais ir gėrimais apkrauto stalo, visiškai pamirštant vaikus?

Dar gal būtų naudinga paliesti mūsų vestuvių papročius, pamergių ir pabernių pareigas, bet šiam kartui užteks. Jūsų redaguojamus "Laiškus Lietuviams" labai mėgstu, visus esu surinkusi ir laiks nuo laiko paskaitau, pažiūriu sau rūpimu klausimu. Esu patenkinta beveik visais straipsniais. O jeigu ateityje duosite vieną kitą straipsnį ir čia iškeltais klausimais, tai, tur būt, vien ačiū neužteks.

Jūsų Danutė

“Laiškų Lietuviams” konkursas baigiasi šių metų vasario mėn. 1 dieną. Konkursas yra paskelbtas parašyti straipsniui jaunimo klausimais. Rašinys turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių (bet gali būti trumpesnis), kuria me būtų nagrinėjamos mūsų jaunimo religinės, moralinės, tautinės ar socialinės problemos. Jis gali būti parašytas straipsnio arba beletristine forma. Temas pasirenka patys autoriai. Nebūtinai reikia rašyti apie visas minėtas problemas, galima iškelti tik kurią nors vieną. Rašiniai turi būti tokie, kad tiktų “Laiškų Lietuviams” jaunimo skyriui. Premijuoti ir nepremijuoti straipsniai tampa redakcijos nuosavybe ir gali būti spausdinami šiame žurnale.

Straipsniai pasirašomi slapyvardžiu, atskirame vokelyje pažymėjus tikrąją autoriaus pavardę ir adresą.

Už keturis geriausius rašinius bus duodamos šios premijos:

- I – \$100 (mecenatas – dr. Antanas Čiuris),
- II – \$75 (mecenatas – dr. Algirdas Maciūnas),
- III – \$50 (mecenatas – dr. Algirdas Maciūnas),
- IV – \$25 (mecenatas – dr. Antanas Rudokas).

Konkurso jury komisija: Julija Švabaitė - Gylienė, Nijolė Jankutė - Užubalienė, Asta Veličkaitė, Česlovas Grincevičius ir Leonas Zaremba, S. J.

Konkurso laimėtojams premijos bus įteiktos “Laiškų Lietuviams” metinėje šventėje Jaunimo Centre šių metų kovo mėn. 17 d. 7 val. vakaro. Visi skaitytojai ir bičiuliai yra nuoširdžiai kviečiami šioje šventėje dalyvauti.

Svarbus pranešimas

Jeigu kas prieš Kalėdas mums siuntė kokį nors svarbų laišką ir negavo atsakymo, tai tegul apie tai praneša. O jei kas buvo siuntęs laiške pinigų, tai tegul praneša, kada, kiek ir koku būdu siuntė (čekiu, money order, grynais).

Atsiųsta paminėti

Aloyzas Baronas. LIEPTAI IR BEDUGNĖS. Premijuotas romanas. Aplan-
kas – A. Kurausko. Išleido Liet. Knygos Klubas. Spausdino “Draugo”
spaustuvė. 279 psl., kaina \$3.

Ignas Malėnas. ELEMENTORIUS. Naujas metodas mokyti vaikus skaityti,
keturių spalvų piešiniais iliustruotas Viktoro Simankevičiaus. Išleista dr.
J. Kazicko ir dr. K. Valiūno lėšomis, minint “Neries” bendrovės dešimt-
metį. Spaudė Saleziečių spaustuvė Italijoje.

Stepas Zobarskas. THE MAKER OF GODS. Dešimt S. Zobarsko apsakymėlių,
išleistų anglų kalba. Aplan-
kas – P. Osmolskio. 131 psl., kieti virše-
liai, kaina \$3.

“Nidos” Knygų Klubo ir “Europos Lietuvio” sieninis kasdien nuplėšiamas
1962 m. KALENDORIUS.

LAIŠKAI LIETUVIAMS

2345 West 56th Street

Chicago 36, Illinois